

Ανώτατο Τεχνολογικό Ίδρυμα Καλαμάτας

Τμήμα Λογοθεραπείας

Βιβλιοθήκη.

Θέμα πτυχιακής

Κατασκευή και εφαρμογή θεραπευτικού εργαλείου για εμπλουτισμό λεξιλογίου σε παιδιά με διαταραχές στο λόγο.

Φοιτήτρια : Καρούτα Γαρυφαλλιά - Μαρία
Επόπτης καθηγητής : κ. Μακρής Γεώργιος

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ θερμά τον επιβλέπων καθηγητή μου για την βοήθειά του, την οικογένεια μου και τους φίλους μου για την πολύτιμη βοήθειά τους. Όπως και τις οικογένειες των παιδιών που έδωσαν την έγκρισή τους για να χορηγηθεί σε αυτά το θεραπευτικό εργαλείο.

Περιεχόμενα

Πρόλογος – Εισαγωγήσελ. 5

Κεφάλαιο 1° : Γλώσσα – Λόγος – Ομιλία

1.1 Γλώσσα – Λόγος – Ομιλία.....σελ.6 - 7

1.2 Λόγος – Γλώσσα – Κινητική Ανάπτυξη (στάδια).....σελ. 8 - 12

1.3 Προσχολικές έννοιες και πότε κατακτώνται..... σελ
12 - 14

1.4 Κατανόηση – Έκφραση – Στάδια ανάπτυξης κατανόησης και έκφρασης.....
σελ. 14 -16

1.5 Καθυστέρηση λόγου / ομιλίας..... σελ. 17 - 18

1.6 Νοητική καθυστέρηση..... σελ. 19 - 21

Κεφάλαιο 2° : Θεραπευτικό Εργαλείο

2.1 Θεραπευτικό Εργαλείο..... σελ. 22

2.2 Περιγραφή (σχεδιασμός, χρησιμότητα) του Θεραπευτικού Εργαλείου..... σελ
23 - 24

2.3 Στόχος και Μεθοδολογία Θεραπευτικού Εργαλείου..... σελ 25 - 26

Κεφάλαιο 3° : Εφαρμογή

3.1 Συμμετέχοντες

3.1.1 Ιστορικό Ξ. Κ..... σελ. 27

3.1.2 Ιστορικό Χ. Κ..... σελ. 28

3.2 1° Μέρος : Εκμάθηση εννοιών (κατανόηση και έκφραση)..... σελ. 28 - 45

3.2.1 Στόχοι κάθε κατηγορίας ξεχωριστά

3.2.2 Μεθοδολογία κάθε κατηγορίας ξεχωριστά

3.3 2° Μέρος : Κατηγοριοποίηση εννοιών..... Σελ. 46 - 56

3.3.1 Στόχοι κάθε κατηγορίας ξεχωριστά

3.3.2 Μεθοδολογία κάθε κατηγορίας ξεχωριστά

Κεφάλαιο 4° : Αποτελέσματα

4.1 1° Μέρος : Εκμάθηση εννοιών (κατανόηση και έκφραση)..... Σελ. 57 - 70

4.2 2° Μέρος : Κατηγοριοποίηση εννοιών..... σελ. 71 - 80

Κεφάλαιο 5° : Συμπεράσματα

5.1 Συζήτηση αποτελεσμάτων..... σελ. 81 - 84

5.2 Μελλοντικοί στόχοι..... σελ.84

Βιβλιογραφία..... σελ. 85 - 86

Παραρτήματα :

Φόρμες

1° Μέρος : Εκμάθηση εννοιών (κατανόηση και έκφραση)..... σελ.87 - 107

2° Μέρος : Κατηγοριοποίηση εννοιών..... σελ. 108 - 118

3° Μέρος : Στάδια κινητικής ανάπτυξης & Στάδια ανάπτυξης κατανόησης και έκφρασης..... σελ. 119 - 130

Πρόλογος - Εισαγωγή

Στην παρακάτω εργασία αναφέρεται τι είναι γλώσσα – λόγος, ομιλία, τα στάδια ανάπτυξης τους όπως και της κινητικής του ανάπτυξης και τα στάδια που κατακτώνται οι προσχολικές έννοιες. Επίσης επεξηγείται η έννοια της κατανόησης και της έκφρασης. Επιπλέον γίνεται αναφορά στην καθυστέρηση λόγου και στη νοητική καθυστέρηση (τι είναι, χαρακτηριστικά, αίτια και τα είδη).

Στη συνέχεια της εργασίας παρουσιάζεται το θεραπευτικό εργαλείο, ως προς τους στόχους του και την περιγραφή του, με το οποίο θα ασχοληθούμε. Πιο κάτω παρουσιάζονται οι συμμετέχοντες της εργασίας και τα μέρη στα οποία χωρίστηκε η εργασία (Α και Β Μέρος) και αναφέρονται αναλυτικά οι κατηγορίες (κάθε κατηγορία ξεχωριστά, στόχοι και μεθοδολογία) και το υλικό που χρησιμοποιήθηκε. Μετέπειτα, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τη χορήγηση του θεραπευτικού εργαλείου και τα συμπεράσματα που προέκυψαν και τους μελλοντικούς στόχους. Στο τέλος της εργασίας παρουσιάζονται οι φόρμες που χρησιμοποιήθηκαν και χορηγήθηκαν, όπως και την πορεία που ακολουθούν (τα στάδια) ανά ηλικία τα παιδιά στην κατανόηση και την έκφραση και στην κινητική τους ανάπτυξη.

Κεφάλαιο 1^ο : Γλώσσα – Λόγος – Ομιλία

1.1 Γλώσσα, Λόγος, Ομιλία

Γλώσσα είναι ένα σύστημα αναπαράστασης εννοιών, με το οποίο ο άνθρωπος εξωτερικεύει με λέξεις αυτό που σκέφτεται με αποτέλεσμα να έχει την ικανότητα να επικοινωνεί με τους συνανθρώπους του στα πλαίσια μιας γλωσσικής ικανότητας με τη βοήθεια ενός συστήματος ήχων (φθόγγοι) και εννοιών. (1, 4, 5)

Απόψεις γλωσσολόγων για την έννοια της γλώσσας :

- **Κατά τον Bussman:** Η γλώσσα αποτελεί ένα φωνητικό – ακουστικό σύστημα συμβατικών σημείων για τη διατύπωση και συναλλαγή απόψεων, σκέψεων, γνώσεων και πληροφοριών καθώς και τη μετάδοση τους μέσα στα χρόνια, το οποίο βασίζεται σε νοητικές διαδικασίες και καθορίζεται από το εκάστοτε κοινωνικό σύστημα.
- **Κατά τον Brown:** Η γλώσσα καθορίζεται από τρεις ιδιότητες: α) το Σημασιολογικό μέρος : όλες οι λέξεις πρέπει να έχουν τις ίδιες έννοιες για όσους μιλούν μια συγκεκριμένη γλώσσα. β) η Μετάθεση : η γλώσσα του κάθε λαού θα πρέπει να επιτρέπει την επικοινωνία στο παρελθόν, στο παρόν και στο μέλλον. γ) η Παραγωγικότητα: σε κάθε γλώσσα με τον συνδυασμό ενός περιορισμένου αριθμού ήχων και σημάτων μπορούν να δημιουργήσουν αμέτρητα μηνύματα.
- **Κατά τον Martinet:** η γλώσσα είναι ένα όργανο, το οποίο διαθέτει διπλή άρθρωση (πρώτη άρθρωση μονήματα, που είναι τα ελάχιστα σημεία της γλώσσας, αν συνοψίσουμε διαδοχικά τα μονήματα, δημιουργούνται τα φωνήματα)(δεύτερη άρθρωση).
- **Κατά τον Saussure:** η γλώσσα αποτελεί σύστημα σημείων που εκφράζουν ιδέες.
- **Κατά τον Sapir:** η γλώσσα ως καθαρά ανθρώπινη και μη ενστικτώδη μέθοδο για τη μετάδοση ιδεών και μηνυμάτων μέσω ενός συστήματος, το οποίο παράγεται ή παράγουμε εκούσια. (3)

Το **γλωσσικό σύστημα** αποτελείται από τρεις τομείς:

A) Μορφή (μορφολογία / σύνταξη / φωνολογία) : αναφέρεται στα μορφήματα μιας γλώσσας και στον τρόπο που προσδίδουν νόημα στις λέξεις (το γένος, τον αριθμό και την πτώση). Επίσης ασχολείται με τη δομή – σύνταξη μιας πρότασης. Τέλος ασχολείται φωνολογικές και αρθρωτικές διαταραχές που χαρακτηρίζονται από δυσκολίες στην παραγωγή των ήχων – φωνημάτων. Οι ήχοι μπορεί να απαλείφονται, να αντικαθίστανται ή να παραμορφώνονται.

B) Περιεχόμενο (σημασιολογία) : αναφέρετε στη σημασία των λέξεων αλλά και στη σημασιολογική σύνδεση των λέξεων.

Γ) Χρήση (πραγματολογία) : αναφέρεται στις επικοινωνιακές λειτουργίες που επιτελεί η γλώσσα. Η πραγματολογία αποτελείται από τον διάλογο, την αφήγηση και τη γλωσσική πράξη.

Οι παραπάνω τομείς αξιολογούνται ως προς την κατανόηση και την έκφραση - παραγωγή. (2, 9)

Λόγος : είναι η ικανότητα του ανθρώπινου είδους να επικοινωνεί με έναρθρο λόγο, δηλαδή το προτέρημα του ανθρώπου σε αντίθεση με τα ζώα. Επίσης είναι η ικανότητα του να συνεννοείται με το κωδικοποιημένο σύστημα σε όλες της μορφές, τη προφορική και τη γραπτή γλώσσα. Ο λόγος είναι η ασυνείδητη γνώση ενός συστήματος επικοινωνίας. (1, 4, 5)

Ομιλία : είναι η εφαρμογή της γνώσης της γλώσσας, δηλαδή του λεκτικού εργαλείου, το οποίο χρησιμοποιούμε για τη μετάδοση ενός μηνύματος μέσα από το νευρομυϊκό συντονισμό των αρθρωτών. (4, 5)

1.2 Λόγος, Γλώσσα – Κινητική ανάπτυξη (στάδια)

Στάδια ανάπτυξης Λόγου και Ομιλίας

Το παιδί κατακτά τις γλωσσικές ικανότητες σιγά – σιγά με το χρόνο. Το κάθε παιδί όμως είναι διαφορετικό και το καθένα έχει το δικό του ρυθμό ανάπτυξης. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα στάδια ανάπτυξης όσον αφορά το Λόγο και την Ομιλία , τα οποία βασίζονται στο μέσο όρο. (6)

Ηλικία 0 – 6 μηνών

- Τρομάζει με ήχους
- Αναγνωρίζει ήχους
- Εντοπίζει τον ήχο γυρνώντας το κεφάλι
- Επαναλαμβάνει τους ίδιους ήχους
- Μιμείται ήχους
- Χρησιμοποιεί ήχους ή χειρονομίες για να υποδείξει ανάγκες
- Χρησιμοποιεί διαφορετικό κλάμα για να εκφράσει διαφορετικές ανάγκες
- Χαμογελάει όταν του μιλάνε
- Χρησιμοποιεί τα φωνήματα / b /, / p / και / m /όταν μουρμουρίζει
- Ποικίλλει σε ύψος και ένταση η φωνή του (6)

Ηλικία 7 – 12 μηνών

- Καταλαβαίνει το ναι και το όχι
- Καταλαβαίνει και ανταποκρίνεται στο όνομά του
- Ακούει και μιμείται περισσότερους ήχους
- Χρησιμοποιεί μεγάλη ποικιλία ήχων όταν μουρμουρίζει
- Μιμείται μερικούς ήχους και μελωδίες των ενηλίκων
- Χρησιμοποιεί ήχους ακόμη και όταν κλαίει μόνο για να προκαλέσει την προσοχή
- Ακούει όταν του μιλάς
- Αρχίζει να μετατρέπει το μουρμούρισμα σε ακατάληπτη γλώσσα
- Παράγει μια ή περισσότερες λέξεις
- Χρησιμοποιεί ουσιαστικά
- Έχει εκφραστικό λεξιλόγιο 1 – 3 λέξεων

- Κατανοεί εντολές (6)

Ηλικία 13 – 18 μηνών

- Χρησιμοποιεί πρότυπα επιτονισμού ενηλίκων
- Χρησιμοποιεί ηχολαλία και μη καταληπτή ομιλία (νεολογισμοί)
- Παραλείπει μερικά αρχικά σύμφωνα και σχεδόν όλα τα τελικά σύμφωνα
- Ακολουθεί απλές εντολές
- Αναγνωρίζει 1 με 3 μέρη του σώματος
- Έχει εκφραστικό λεξιλόγιο από 3 έως 20 ή περισσότερες λέξεις (κυρίως ουσιαστικά)
- Συνδυάζει χειρονομίες και λόγο
- Κάνει έκκληση για τα περισσότερα από τα αντικείμενα που επιθυμεί (6)

Ηλικία 19 – 24 μηνών

- Χρησιμοποιεί λέξεις πιο συχνά από ανεξάρτητη ομιλία (νεολογισμούς)
- Είναι 25% - 50% κατανοητό στους ξένους
- Αρχίζει να χρησιμοποιεί αντωνυμίες
- Χρησιμοποιεί κατάλληλο χρωματισμό στη φωνή για τις ερωτήσεις
- Απαντά στην ερώτηση « Τι είναι αυτό; »
- Διασκεδάζει ακούγοντας ιστορίες
- Έχει εκφραστικό λεξιλόγιο 50 με 100 ή και περισσότερες λέξεις
- Έχει αντιληπτικό λεξιλόγιο 300 ή περισσότερων λέξεων
- Γνωρίζει πέντε μέρη του σώματος (6)

Ηλικία 2 – 3 ετών

- Ο λόγος είναι καταληπτός 50 – 75 %
- Συνεχίζει να ηχολαλεί όταν συναντά δυσκολίες στο λόγο
- Ζητάει αντικείμενα με το όνομά τους
- Δείχνει εικόνες στα βιβλία ονομάζοντας τις
- Ακολουθεί απλές εντολές και απαντά στις απλές ερωτήσεις
- Απολαμβάνει να ακούει μικρές ιστορίες, τραγούδια και ρυθμούς
- Κάνει ερωτήσεις με 1 ή 2 λέξεις
- Χρησιμοποιεί φράσεις 3 – 4 λέξεων με Υποκείμενο – Ρήμα – Αντικείμενο

- Χρησιμοποιεί μερικές προθέσεις, άρθρα, ρήματα στον ενεστώτα, ομαλό πληθυντικό και ανώμαλους τύπους στον αόριστο
- Έχει αντιληπτικό λεξιλόγιο 500 έως 900 ή περισσότερων λέξεων
- Έχει εκφραστικό λεξιλόγιο 50 έως 250 ή περισσότερων λέξεων (ραγδαία ανάπτυξη κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου)
- Παρουσιάζει πολλαπλά γραμματικά λάθη
- Καταλαβαίνει τα περισσότερα πράγματα από αυτά που λέγονται
- Μιλάει με δυνατή φωνή
- Χρησιμοποιεί τα φωνήεντα σωστά
- Χρησιμοποιεί σωστά σύμφωνα σε αρχική θέση
- Χρησιμοποιεί 27 περίπου φωνήματα
- Χρησιμοποιεί το βοηθητικό "είναι"
- Χρησιμοποιεί μερικά ομαλά ρήματα στον αόριστο, κτητικά μορφήματα, αντωνυμίες και προστακτική (6)

Ηλικία 3 – 4 ετών

- Κατανοεί τη λειτουργία των αντικειμένων
- Ακολουθεί εντολές που αποτελούνται από 2 και 3 μέρη
- Ρωτάει και απαντάει σε απλές ερωτήσεις (ποιος, τι, που, γιατί)
- Συχνά κάνει ερωτήσεις και ζητά λεπτομέρειες στις απαντήσεις
- Χρησιμοποιεί την ομιλία για να εκφράσει συναισθήματα
- Χρησιμοποιεί 4 με 5 λέξεις στις προτάσεις
- Αναγνωρίζει αντικείμενα με το όνομά τους
- Χειρίζεται επιδέξια τους ενήλικες και παρατηρεί
- Έχει ένα εκφραστικό λεξιλόγιο 800 έως 1500 λέξεων
- Ο λόγος είναι καταληπτός κατά 80%
- Η γραμματική βελτιώνεται αν και κάποια λάθη επιμένουν
- Κατάλληλη χρήση του "είμαι" και "είναι" στις προτάσεις
- Συμμετέχει σε συζητήσεις
- Συνεπής χρήση ομαλού πληθυντικού, κτητικών αντωνυμιών και ρημάτων αορίστου
- Χρησιμοποιεί ουσιαστικά και ρήματα πιο συχνά (6)

Ηλικία 4 – 5 ετών

- Έχει λεξιλόγιο έκφρασης 900 έως 2000 ή παραπάνω λέξεων
- Χρησιμοποιεί γραμματικά σωστές προτάσεις
- Χρησιμοποιεί προτάσεις 4 έως 8 λέξεων
- Απαντά σε σύνθετες ερωτήσεις που αποτελούνται από 2 μέρη
- Ρωτά για ορισμούς λέξεων
- Μιλά με μια συχνότητα 186 λέξεων ανά λεπτό περίπου
- Μειώνεται ο συνολικός αριθμός των επαναλήψεων
- Παράγει σύμφωνα με 90% ακρίβεια
- Μειώνεται σημαντικά ο αριθμός των συνεχών ηχητικών επαναλήψεων και των υποκατάστατων
- Ο λόγος του είναι συνήθως καταληπτός από τους ξένους
- Μιλά σχετικά με εμπειρίες στο σχολείο, σε σπίτια φίλων κ.λ.π.
- Αναμεταδίδει με ακρίβεια μια μεγάλη ιστορία
- Δίνει προσοχή σε μια ιστορία και απαντά σε απλές ερωτήσεις σχετικά με αυτή
- Χρησιμοποιεί κτητικές αντωνυμίες, μέλλοντα χρόνο και συγκριτικά μορφήματα στις προτάσεις (6)

Ηλικία 5 – 6 ετών

- Ακολουθεί εντολές που αποτελούνται από 3 μέρη
- Κάνει ερωτήσεις με το "πώς"
- Απαντά λεκτικά στο "Γεια" και στο "Τι κάνεις ;"
- Χρησιμοποιεί παρελθοντικούς και μελλοντικούς χρόνους σωστά
- Χρησιμοποιεί συνδέσμους
- Ανταλλάσσει πληροφορίες και κάνει ερωτήσεις
- Χρησιμοποιεί προτάσεις με λεπτομέρειες
- Αναμεταδίδει μια πληροφορία με ακρίβεια
- Τραγουδά ολόκληρα τραγούδια και απαγγέλει παιδικά ποιήματα
- Επικοινωνεί εύκολα με ενήλικες και άλλα παιδιά (6)

Ηλικία 6 – 7 ετών

- Χρησιμοποιεί αυξανόμενα πιο σύνθετες περιγραφές
- Απασχολεί με συζητήσεις
- Χρησιμοποιεί προτάσεις μήκους έξι λέξεων περίπου
- Απαγγέλει το αλφάβητο
- Χρησιμοποιεί περισσότερο μορφολογικά σημάδια σωστά
- Χρησιμοποιεί σωστά την παθητική φωνή (6)

1.3 Προσχολικές έννοιες : ποιες είναι και πότε κατακτώνται

Ηλικία 7 – 12 μηνών

- Καταλαβαίνει το "ναι" και το "όχι"
- Αναγνωρίζει λέξεις που σχετίζονται με συνηθισμένα αντικείμενα (παραδείγματος χάρη : κούπα, παπούτσια, χυμός)
- Χρησιμοποιεί ουσιαστικά (6)

Ηλικία 13 – 18 μηνών

- Αναγνωρίζει 1 έως 3 μέρη σώματος

Ηλικία 19 – 24 μηνών

- Αναγνωρίζει πέντε (5) μέλη του σώματος
- Ονομάζει κάποια οικεία αντικείμενα
- Έχει αντιληπτικό λεξιλόγιο 300 ή περισσότερων λέξεων (6)
- Αναγνωρίζει τα σχήματα : γραμμή, κύκλος, σταυρός, τρίγωνο, τετράγωνο, παραλληλόγραμμο, ρόμβος (13)

Ηλικία 2 –3 ετών

- Κατανοεί το "ένα" και τα "πολλά"
- Αναγνωρίζει διάφορα μέλη του σώματος
- Εκφράζει την ανάγκη για τουαλέτα
- Χρησιμοποιεί μερικές προθέσεις, άρθρα, ρήματα στον ενεστώτα, ομαλό πληθυντικό και ανώμαλους τύπους στον αόριστο
- Έχει αντιληπτικό λεξιλόγιο 500 έως 900 ή περισσότερων λέξεων (6)

- Κατανοεί την έννοια του αριθμού 1
- Αναγνωρίζει ποσοτικές έννοιες : μεγάλος, ψηλός
- Κατανοεί γενικές έννοιες : ζεστό – κρύο, καθαρό – βρώμικο, μαλακό και βαρύ
- Αναγνωρίζει όλα τα χρώματα
- Κατανοεί τοπικές έννοιες : μέσα, έξω, πάνω, κάτω, έξω από, μαζί, μακριά από (13)

Ηλικία 3 –4 ετών

- Καταλαβαίνει τις διαφορές στις έννοιες : σταματώ – ξεκινώ, μικρό – μεγάλο
- Αναγνωρίζει αντικείμενα με το όνομά τους
- Έχει αίσθηση του παρελθόντος και του μέλλοντος
- Έχει ένα αντιληπτικό λεξιλόγιο 1200 έως 2000 λέξεων
- Βάζει δύο (2) γεγονότα σε χρονολογική σειρά (6)
- Κατανοεί τις έννοιες των αριθμών 2, 3 και 4
- Κατανοεί ποσοτικές έννοιες : άδειο, μικρός, γεμάτο, περισσότερα
- Κατανοεί γενικές έννοιες : σκληρό, γρήγορο, ίδιο, ελαφρύ, αργό, διαφορετικό, όμορφο, άσχημα
- Κατανοεί τοπικές έννοιες : στην κορυφή, ξεχωριστά, γύρω από, μπροστά από, πίσω από, ψηλά (13)

Ηλικία 4 –5 ετών

- Έχει αντιληπτικό λεξιλόγιο 2800 ή περισσότερων λέξεων
- Μετράει μηχανικά έως το 10
- Κατανοεί χωρικές έννοιες
- Κατανοεί ποσοτικές έννοιες : κοντός, όλα, κανένα, λιγότερα, χοντρός, λεπτός, πολύ λεπτός, μακρύ, κοντό, φαρδύ, στενό
- Κατανοεί γενικές έννοιες : σκοτεινό, φωτεινό
- Κατανοεί τοπικές έννοιες : δίπλα, χαμηλά, ανάμεσα, αριστερά, δεξιά, στο κέντρο, στη γωνία (6, 13)

Ηλικία 5 –6 ετών

- Έχει αντιληπτικό λεξιλόγιο περίπου 13.000 λέξεις
- Ονομάζει διαδοχικά της ημέρες της εβδομάδας
- Μετρά έως το 30 μηχανικά
- Κατανοεί χωρικές έννοιες : από πίσω, πάνω από, πρώτο, τελευταίο, δεύτερο, τρίτο
- Κατανοεί ποσοτικές έννοιες : πολλά
- Κατανοεί τις έννοιες παρελθόν και μέλλον
- Κατονομάζει τα αντίθετα
- Κατανοεί την αριθμητική έννοια του πέντε (6 , 13)

Ηλικία 6 –7 ετών

- Ονομάζει διαδοχικά τους αριθμούς και τους κατανοεί
- Κατανοεί τις ποσοτικές έννοιες : λίγο, ολόκληρο, μισό, κάθε, μερικά, σχεδόν, όσα, ζευγάρι, μηδέν, ίσο, ίδιο μέγεθος
- Κατονομάζει κάποια νομίσματα
- Έχει ένα αντιληπτικό λεξιλόγιο περίπου 20.000 λέξεων
- Κατανοεί τις περισσότερες έννοιες του χρόνου
- Μετρά έως το 100, μηχανικά (6 , 13)

1.4 Κατανόηση και έκφραση

Κατανόηση : η κατανόηση του προφορικού λόγου ξεκινά στο παιδί κατά τη χρήση " ετικέτας " στα αντικείμενα (κατονομασία). Θεωρείται ότι η προφορική κατανόηση προηγείται της έκφρασης. Οι Bloom και Lahey υποστηρίζουν ότι η κατανόηση προηγείται της έκφρασης.

Παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη της κατανόησης :

1. Νοητικές ικανότητες : ένα άτομο με ειδικές ανάγκες(νοητική καθυστέρηση) μπορεί να έχει γλωσσική καθυστέρηση
2. Επίπεδο προσοχής : τα παιδιά πρέπει να εκθέτονται σε ερεθίσματα για να καταφέρουν να κατανοήσουν το νόημα των αντικειμένων

3. Γνωστικές ικανότητες : μερικά παιδιά εμφανίζουν δυσκολία στον αντιληπτικό τομέα, με αποτέλεσμα τη γλωσσική τους καθυστέρηση.
4. Ο τύπος της γλώσσας εισαγωγής : Σύμφωνα με τον H. McDade, (1981) το παιδί μαθαίνει τις πρώτες του λέξεις μέσα από το περιβάλλον του, το οποίο το υποκινεί και διευκολύνει την εκμάθηση εννοιών. Επίσης σύμφωνα με τον E.V. Clarke (1979) το πρώτο λεξιλόγιο απεικονίζει τις εικόνες και τα αντικείμενα που έχει γύρω του το παιδί, όπως είναι τα μέλη του σώματος, φαγητά, ανθρώπους, και αντικείμενα από τη καθημερινή ζωή του παιδιού. (14)

Επιπλέον σύμφωνα με τους Sow, (1972), Broen, (1972) και Moerk, (1976) έχουν γίνει πολλές μελέτες για τη μητρική γλώσσα, οι οποίες έδειξαν ότι οι γονείς τροποποιούν τη γλώσσα τους, καθώς μιλούν με το παιδί. Απλοποιούν τη γλώσσα τους και χρησιμοποιούν μικρότερες προτάσεις.

Τέλος, σύμφωνα με τον H. McDad (1981) η απλότητα που χρησιμοποιούν οι γονείς δεν επηρεάζει το νόημα ούτε μειώνει τις πληροφορίες που θέλουν να μεταδώσουν στο παιδί τους. Χρησιμοποιούν επαναλήψεις, παραφράσεις, πλεονασμούς στη γλώσσα τους προς το παιδί και πρόσφερε επεκτάσεις και σχόλια πάνω στη γλώσσα του παιδιού.

5. Οι ποσότητες της γλώσσας που " εισάγεται " στο παιδί : το παιδί δεν χρειάζεται μόνο το σωστό τύπο από τη γλώσσα " εισόδου " αλλά και τη σωστή ποσότητα.
6. Οι εμπειρίες του παιδιού : το είδος των λέξεων, το οποίο μαθαίνει ένα παιδί απεικονίζει τις καθημερινές του εμπειρίες. Ο πολιτισμός, η κοινωνική τάξη και η θέση μέσα στην οικογένεια παίζουν ρόλο στον καθορισμό για το ποιες λέξεις θα μάθει πρώτες.
7. Αισθητηριακή διαταραχή : το παιδί, το οποίο ακούει λίγο ή δεν μιλάει θα έχει δυσκολίες στην κατάκτηση της ομιλούμενης γλώσσας. Επίσης ένα παιδί με οπτικές διαταραχές θα παρουσιάζει δυσκολίες σχετικά με την ομιλούμενη γλώσσα για τα αντικείμενα ή τα γεγονότα που δεν μπορεί να δει.
8. Σωματικές διαταραχές : μια σωματική αναπηρία μπορεί να αποτρέψει ένα παιδί να εξερευνήσει τον κόσμο του και καθυστερεί η εννοιολογική και γλωσσική του ανάπτυξη.

9. Κίνητρο : πολλές παιδικές γλωσσικές διαταραχές μειώνουν το κίνητρο και την περιέργεια να μάθουν για τον κόσμο που τα περιβάλλει. (14)

Έκφραση : η έκφραση αναφέρεται στους τρόπους με τους οποίους αναπτύσσεται το λεξιλόγιο και κατ' επέκταση η ομιλία των παιδιών. Γενικά θεωρείται ότι η κατανόηση προηγείται της λεκτικής γλώσσα (έκφραση). Μερικοί ερευνητές υποστηρίζουν ότι η κατανόηση προηγείται για λίγο της έκφρασης ενώ άλλοι υποστηρίζουν ότι η κατανόηση και η έκφραση αναπτύσσεται από κοινού.

Οι λειτουργίες της γλώσσας :

Η γλώσσα εξυπηρετεί πολλές λειτουργίες, όπου το παιδί μαθαίνει να εκφράζεται με διάφορους τρόπους στα πρώτα χρόνια της ζωής του. Ακόμα και το νεογέννητο παιδί συνειδητοποιεί σχετικά νωρίς ότι μπορεί να επηρεάσει το περιβάλλον του με την παραγωγή ήχων, χαμόγελων και τις κινήσεις. Αργότερα αναπτύσσει πιο αποτελεσματικές δεξιότητες, όπως η χρήση χειρονομιών, ενεργειών και της γλώσσας.

Ο Bloom και Lahey παρουσιάζουν τα παρακάτω δεδομένα για την έκφραση :

1. Η προτασιακή έννοια, παραδείγματος χάρη : το περιεχόμενο της έκφρασης
2. Η λεκτική ενέργεια, παραδείγματος χάρη : η πράξης (ο τρόπος) της έκφρασης
3. Η μη λεκτική ενέργεια, παραδείγματος χάρη : οι προθέσεις του ομιλητή
4. Η υπερλεκτική ενέργεια, παραδείγματος χάρη : η επίδραση στον ακροατή, η προσαρμογή ανάλογα με τον ακροατή, το πλαίσιο και την κατάσταση.

Τύποι έκφρασης :

Υπάρχουν πολλά είδη έκφρασης (λεκτικής πράξης) που εξυπηρετούν πολλές διαφορετικές λειτουργίες. Αυτές περιλαμβάνουν τις ακόλουθες:

- ✓ Για να υποβάλει ερωτήσεις
- ✓ Για να κάνει δηλώσεις
- ✓ Για να δώσει πληροφορίες
- ✓ Για να ζητήσει και να αρνηθεί αντικείμενα και ενέργειες
- ✓ Για να δώσει διαταγές και να κάνει προτάσεις
- ✓ Για να λύσει προβλήματα
- ✓ Για να περιγράψει γεγονότα (14)

1.5 Καθυστέρηση Λόγου

Τι είναι και ποια τα χαρακτηριστικά της:

Η καθυστέρηση λόγου χαρακτηρίζει τα παιδιά ηλικίας 16 – 30 μηνών, τα οποία έχουν μειωμένες γλωσσικές δεξιότητες σε σύγκριση με συνομήλικά τους παιδιά. Τα παιδιά που χαρακτηρίζονται από καθυστέρηση λόγου παρουσιάζουν επιβράδυνση στην απόκτηση των πρώτων πενήντα λέξεων, στο συνδυασμό λέξεων και στο σχηματισμό φράσεων. Τα παιδιά με καθυστέρηση λόγου δεν έχουν ιστορικό απώλειας της ακοής ή άλλα ιατρικά προβλήματα, συνήθως υπάρχει εξασθένηση στον γνωστικό τομέα που τους θέτει σε κίνδυνο σε σχέση με τη γλωσσική τους ανάπτυξη. Τα παιδιά που παρουσιάζουν γλωσσική καθυστέρηση χαρακτηρίζονται από φτωχό λεξιλόγιο. (8) Επίσης, αναφερόμαστε σε ένα παιδί με καθυστέρηση λόγου όταν σε ηλικία 3 ετών περίπου :

- Επικοινωνεί μόνο με νοήματα (δείχνει αυτό που θέλει)
- Λέει μόνο συλλαβές ή λέξεις όπως μαμά, μπαμπά (λεξιλόγιο < 10 λέξεων)
- Δυσκολεύεται να μιμηθεί λέξεις που του λένε
- Ο λόγος του είναι δυσκατάληπτος από το κοινωνικό του περιβάλλον
- Δεν ακολουθεί εντολές ή οδηγίες
- Δεν σχηματίζει φράσεις στον αυθόρμητο λόγο
- Δεν αναγνωρίζει τα βασικά χρώματα
- Δεν απαντά σε ερωτήσεις κλειστού τύπου "ναι", "όχι"
- Γνωρίζει όμως και δείχνει τα μέρη του σώματος, τα ρούχα του, κάποια φρούτα και παιχνίδια αλλά δεν τα κατονομάζει (9)
- Έχει ένα περίεργο τόνο φωνής (10)

Αίτια :

Οι αιτίες για την καθυστέρηση λόγου στα παιδιά είναι οι παρακάτω :

- ✓ Τα ελλείμματα στη στοματική κοιλότητα (ανωμαλίες στη γλώσσα ή στην υπερώα ή κοντός χαλινός)
- ✓ Δυσκολίες στον στοματοκινητικό μηχανισμό : δυσκολίες στη χρήση και στο συντονισμό των χειλιών με τη γλώσσα και τη κάτω γνάθο ώστε να παράγει ομιλία

- ✓ Μπορεί, επίσης, να συνυπάρχουν και δυσκολίες στη σίτιση ή στη γενικότερη αναπτυξιακή καθυστέρηση
- ✓ Προβλήματα ακοής, προκαλούν δυσκολίες στην άρθρωση, στη κατανόηση, στη μίμηση και στη χρήση της γλώσσας .(10)

1.6 Νοητική Καθυστέρηση / Υστέρηση

Τι είναι η Νοητική Καθυστέρηση / Υστέρηση

Είναι μια παθολογική κατάσταση που εμφανίζεται κατά τη περίοδο ανάπτυξης, δηλαδή από τη στιγμή της σύλληψης μέχρι το 16^ο έτος της ηλικίας. Ένα άτομο με νοητική καθυστέρηση ή υστέρηση παρουσιάζει χαμηλότερη νοητική ικανότητα από τα άτομα της ίδιας χρονολογικής ηλικίας. Επίσης χαρακτηρίζεται από μειωμένη ικανότητα προσαρμογής, η οποία αντικατοπτρίζεται συνήθως στην ωρίμανση κινητικών και αντιληπτικών ικανοτήτων, δεξιοτήτων αυτοεξυπηρέτησης, στη μάθηση και στη κοινωνική ένταξη. (11, 12)

Γλωσσικά χαρακτηριστικά :

- Οι διαταραχές του λόγου περιλαμβάνουν : διαταραχές άρθρωσης, διαταραχές ευχέρειας λόγου, καθυστέρηση στην ανάπτυξη της γλώσσας, διαταραχές στην ακουστική επεξεργασία
- Η γλώσσα αυτών των παιδιών είναι παρόμοια με εκείνη των παιδιών τυπικής ανάπτυξης μικρότερης ηλικίας
- Το λεξιλόγιο είναι απλουστευμένο και φτωχό και η σύνταξή του πρώιμη
- Το βάβισμα και η ανάπτυξη των πρώτων γλωσσικών μορφών αναπτύσσονται σύμφωνα με το φυσιολογικό αλλά με πιο βραδύ ρυθμό
- Το ίδιο συμβαίνει και με τη μορφολογία και την ανάπτυξη περίπλοκων συντακτικών μορφών (11)

Μη γλωσσικά χαρακτηριστικά :

- Ιατρικά προβλήματα : ακοής, όρασης, προβλήματα με το άνω αναπνευστικό σύστημα, νευρολογικά προβλήματα
- Οργανικές παθήσεις που επηρεάζουν την ανάπτυξη του λόγου : ανωμαλίες στη στοματική κοιλότητα, απώλεια ακοής, στοματικές και κινητικές απραξίες ή δυσαρθρίες, διαταραχές συμπεριφοράς
- Αργούν να καθίσουν, να περπατήσουν, να αυτοεξυπηρετηθούν
- Παρουσιάζουν διάσπαση προσοχής ή μειωμένη ικανότητα συγκέντρωσης και μειωμένη κινητικό συγχρονισμό (11)

Αίτια :

A. Προγεννητικά αίτια :

- Κληρονομικοί παράγοντες
- Χρωμοσωμικές ανωμαλίες (σύνδρομο Down, σύνδρομο Klinefelter, σύνδρομο Turner)
- Ασθένειες της εγκύου (λοιμώξεις, ερυθρά, ιλαρά)
- Ανωμαλίες μεταβολισμού
- Ασυμβατότητα του Rh του αίματος της μητέρας με αυτό του μωρού
- Ανοξία
- Τραυματισμοί της εγκύου
- Κακή διατροφή
- Δηλητηριάσεις από μόλυβδο (11)
- Συγγενείς ανωμαλίες εγκεφάλου (υδροκεφαλία, μικροκεφαλία) (12)

B. Περιγεννητικά αίτια :

- Ανοξία
- Τραυματισμοί και αιμορραγία εγκεφάλου
- Πρόωρη γέννηση (11)
- Προβλήματα στην εγκυμοσύνη (αιμορραγία, τοξιναιμία) (12)

Γ. Μεταγεννητικά αίτια :

- Μολυσματικές ασθένειες
- Ατυχήματα
- Υψηλός πυρετός
- Μεταβολικές ανωμαλίες
- Ψυχοκοινωνικοί παράγοντες (συναισθηματική αποστέρηση, στερημένο εκπαιδευτικό περιβάλλον) (11)
- Λοίμωξη (εγκεφαλίτιδα, μηνιγγίτιδα)
- Ασφυξία (πνιγμός, επιληψία) (12)

Είδη :

Σύμφωνα με το Διαγνωστικό Στατιστικό Εγχειρίδιο της Αμερικανικής Ψυχιατρικής Εταιρίας (DSM – IV) υπάρχουν τέσσερις τύποι νοητικής διαταραχής:

1. Ήπια νοητική καθυστέρηση με δείκτη νοημοσύνης 50 – 55 έως 70
(εκπαιδύσιμα άτομα)
2. Μέτρια νοητική καθυστέρηση με δείκτη νοημοσύνης 35 – 40 έως 50 – 55
(ασκήσιμα άτομα)
3. Σοβαρή νοητική καθυστέρηση με δείκτη νοημοσύνης 20 – 25 έως 35 – 40
(εξαρτημένα άτομα)
4. Βαριά νοητική καθυστέρηση με δείκτη νοημοσύνης μικρότερο από 20 – 25
(12)

Κεφάλαιο 2^ο : Θεραπευτικό εργαλείο

2.1 Θεραπευτικό εργαλείο και ποιος ο στόχος του.

Το θεραπευτικό εργαλείο, με το οποίο θα ασχοληθούμε (θα αναλύσουμε και θα χορηγήσουμε) είναι ένα μικρό εικονογραφημένο λεξικό που λέγεται "Τι είναι αυτό;" και είναι για μικρά παιδιά ηλικίας, μέχρι 2 ετών.

Στόχος του εικονογραφημένου λεξικού είναι ο εμπλουτισμός λεξιλογίου των παιδιών και η βελτίωση της έκφρασης. Επίσης μέσα από το παιχνίδι (όπου υπάρχει σαν πρόταση στο βιβλίο) εμπλουτίζει τις γνώσεις τους, από τα πιο οικεία αντικείμενα για τα παιδιά έως τα πιο δύσκολα και άγνωστα. Τα παιδιά όντας ελεύθερα να εκφραστούν και να ρωτήσουν θα ανακαλύψουν τα ενδιαφέροντά τους θα εξελίξουν τις γνώσεις τους και θα συμπληρώσουν τα κενά τους μέσα από το μικρό εικονογραφημένο λεξικό. Επιπροσθέτως το λεξικό μας παραθέτει το ευρετήριο των εικονογραφημένων λέξεων που συνάντησαν τα παιδιά, με σκοπό να τα βοηθήσει, ώστε να εξοικειωθούν με τη χρήση του λεξικού για το μέλλον. Επιπλέον, παρατίθεται στα παιδιά μια σειρά από συνώνυμες λέξεις, όποτε αυτό είναι δυνατόν και το επιτρέπει και η εικόνα. Τέλος παρουσιάζονται και τα τρία γένη – αρσενικό, θηλυκό και ουδέτερο.

Το μικρό εικονογραφημένο λεξικό είναι αποτέλεσμα μιας μακροχρόνιας εργασίας, το οποίο βασίζεται στην άποψη ότι οι πρώτες εικόνες με τις οποίες έρχονται σε επαφή τα παιδιά, τα πέντε πρώτα χρόνια της ζωής τους τα βοηθούν στην ανάπτυξη της ευαισθησίας τους, των αισθητικών τους προτιμήσεων και της κρίσης τους.

Πριν ολοκληρωθεί το βιβλίο οι εικόνες παρουσιάστηκαν σε παιδιά νηπιαγωγείου, ώστε να γίνουν διορθώσεις και αλλαγές για να μπορέσουν να καλύψουν καλύτερα τις ανάγκες και τις δυνατότητες του παιδιού κάθε ηλικίας.

Στο τέλος του βιβλίου δίνονται παραδείγματα με παιχνίδια, για να μπορέσει ο κάθε γονιός, παιδαγωγός ή θεραπευτής ή οποιοσδήποτε άλλος ειδικός κάνει χρήση του λεξικού να προσαρμόσει τα ενδιαφέροντα του παιδιού και να ανακαλύψει χρήσεις που ταιριάζουν στο καθένα. (15)

2.2 Περιγραφή θεραπευτικού εργαλείου

Στη συνέχεια της εργασίας παρουσιάζονται οι κατηγορίες που θα αναλυθούν και θα χορηγηθούν στα παιδιά, ως θεραπευτικό εργαλείο, με στόχο των εμπλουτισμό λεξιλογίου τόσο στην εκμάθηση εννοιών όσο και στην κατηγοριοποίηση. Επίσης αργότερα θα παρουσιαστούν οι φόρμες και το υπόλοιπο υλικό που χρησιμοποιήθηκε κατά τη χορήγηση του θεραπευτικού εργαλείου. Το Μικρό Εικονογραφημένο Λεξικό ως θεραπευτικό εργαλείο θα χωριστεί σε δυο μέρη : Το Α' Μέρος, το οποίο θα είναι η εκμάθηση των εννοιών μέσα από τις εικόνες, όσον αφορά την κατανόηση και την έκφραση. Το Β' Μέρος θα στοχεύει στην κατηγοριοποίηση των λέξεων για τον καλύτερο διαχωρισμό και καλύτερη κατάκτηση αυτών των εννοιών μέσα από δραστηριότητες.

Πιο αναλυτικά :

Το Α' Μέρος, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, θα αφορά την εκμάθηση (κατανόηση και έκφραση) εννοιών. Θα χρησιμοποιηθούν οι κατηγορίες που πρότεινε το εικονογραφημένο λεξικό. Οι κατηγορίες που θα χορηγηθούν είναι 14 :

1 ^η κατηγορία : Για το μωρό	8 ^η κατηγορία : Μαστορέματα
2 ^η κατηγορία : Για το μικρό παιδί	9 ^η κατηγορία : Πάμε στον κήπο
3 ^η κατηγορία : Επικοινωνία και Διασκέδαση	10 ^η κατηγορία : Περίπατος στην
εξοχή
4 ^η κατηγορία : Στο σπίτι έχουμε	11 ^η κατηγορία : Καλές διακοπές
5 ^η κατηγορία : Έλα στη κουζίνα	12 ^η κατηγορία : Ψηλά στο βουνό
6 ^η κατηγορία : Καλή όρεξη	13 ^η κατηγορία : Άγρια φύση
7 ^η κατηγορία : Έλα στο μπάνιο	

14^η κατηγορία : Οι μηχανές στη

ζωή μας (15)

Το Β' Μέρος θα αποτελεί την κατηγοριοποίηση των προηγούμενων εικόνων, αφού το παιδί θα έχει μάθει όλα τα αντικείμενα. Θα δοθούν στο παιδί 7 κατηγορίες κατηγοριοποίησης :

1^η κατηγορία : Κουζίνα – Μπάνιο

2^η κατηγορία : Σαλόνι – Δωμάτιο

3^η κατηγορία : α) Φρούτα – Λαχανικά

β) Φρούτα : φθινοπωρινά – χειμερινά και ανοιξιάτικα – καλοκαιρινά

γ) Λαχανικά : φθινοπωρινά – χειμερινά και ανοιξιάτικα – καλοκαιρινά

4^η κατηγορία : Φαγητά : γλυκά – αλμυρά

5^η κατηγορία : Ζώα : α) της φάρμας

β) του δάσους – της ζούγκλας

γ) της θάλασσας – της λίμνης – του ποταμού

6^η κατηγορία : Χρώματα

7^η κατηγορία : Μέσα Μαζικής Μεταφοράς : α) του δρόμου

β) της θάλασσας

γ) του αέρα

Θα υπάρχει και μια 8^η κατηγορία – δραστηριότητα που θα περιλαμβάνει όλες τις κατηγορίες μαζί.

2.3 Στόχος και Μεθοδολογία Θεραπευτικού εργαλείου:

Α' Μέρος

Στόχος του Θεραπευτικού εργαλείου είναι η εκμάθηση , κατανόηση και έκφραση, των αντικειμένων που αποτελείται η κάθε κατηγορία. Η εκμάθηση αφορά αντικείμενα που χρειάζεται ένα μωρό, ένα μικρό παιδί, αντικείμενα που μας βοηθούν να επικοινωνήσουμε και να διασκεδάσουμε. Επίσης αντικείμενα που έχουμε μέσα στο σπίτι, στη κουζίνα, στο μπάνιο και τα τρόφιμα. Όπως και αντικείμενα που μας βοηθούν στις επισκευές και στις κατασκευές αντικειμένων, αντικείμενα, ζώα και φυτά που μπορούμε να συναντήσουμε στον κήπο και στην εξοχή. Ακόμα, αντικείμενα που χρησιμοποιούμε στις διακοπές, ζώα και δέντρα που συναντάμε στο βουνό, όπως και ζώα που συναντάμε στην άγρια φύση και τέλος τις μηχανές που υπάρχουν στη ζωή μας.

Διαδικασία – Μεθοδολογία :

Θα δίνονται στο παιδί εικόνες, σε ομάδες των 4 έως 8 εικόνων την κάθε φορά, ανάλογα με το παιδί, τις οποίες στην αρχή θα κατονομάζει τις κατονομάζει ο θεραπευτής αρκετές φορές και στη συνέχεια θα ζητά από το παιδί να κατονομάσει μια – μια τις εικόνες (έκφραση), ρωτώντας το "Τι είναι αυτό ;" και μετά θα του ζητά να του δείχνει (κατανόηση), " Δείξε μου ". Η ίδια διαδικασία θα ακολουθηθεί και για τις 14 κατηγορίες που περιλαμβάνει το Εικονογραφημένο λεξικό.

Στο τέλος της κάθε κατηγορίας θα γράφονται τα αποτελέσματα και τα ποσοστά επιτυχίας της κάθε συνεδρίας και θα διαπιστώνεται αν θα πρέπει να επαναληφθεί η εκάστοτε κατηγορία. Η κάθε συνεδρία θα έχει διάρκεια 45 με 60 λεπτά.

B' Μέρος

Στόχος:

Στόχος του θεραπευτή σε αυτή τη φάση της θεραπείας, αφού το παιδί έχει μάθει τα αντικείμενα, τα ζώα, τα φρούτα, τα λαχανικά, τα μέσα μαζικής μεταφοράς, τα ρούχα και ότι αφορά την ένδυση ενός παιδιού, λουλούδια, φυτά και δέντρα είναι να διαχωρίσει και να κατηγοριοποίηση που ανήκουν κάποια από τα παραπάνω.

Διαδικασία – Μεθοδολογία :

Κάθε φορά θα δίνεται στο παιδί υλικό, ανάλογα με την κατηγορία και ο θεραπευτής θα ζητά από το παιδί να τοποθετήσει το υλικό στη σωστή εικόνα. Μετά το τέλος της συνεδρίας θα σημειώνονται τα αποτελέσματα. Η κάθε συνεδρία θα έχει διάρκεια 30 έως 45 λεπτά.

Κεφάλαιο 3^ο : Εφαρμογή

3.1 Συμμετέχοντες :

3.1.1 Ιστορικό Ξ. Κ.

Η Ξ. Κ. είναι ένα κοριτσάκι 5 ετών, η οποία θα φοιτήσει νηπιαγωγείο. Έχει μια αδερφή κατά ένα χρόνο μικρότερη. Ζει σε ένα περιβάλλον γεμάτο ερεθίσματα.

Η Ξ. Κ. επισκέφθηκε το λογοθεραπευτικό γραφείο πριν δυο χρόνια και διαγνώστηκε με καθυστέρηση λόγου.

Το λογοθεραπευτικό πρόγραμμα που ακολουθεί είναι το εξής :

- Εμπλουτισμός λεξιλογίου
- Ακουστική διάκριση / m – p / με ψευδολέξεις
- Παραγωγή πολυσύλλαβων λέξεων
- Παραγωγή του φωνήματος / p / σε ψευδολέξεις, σε λέξεις (αρχική, μεσαία και τελική θέση), πολυσύλλαβες
- Παραγωγή του φωνήματος / b / σε ψευδολέξεις, σε λέξεις (αρχική, μεσαία και τελική θέση), πολυσύλλαβες
- Παραγωγή και χρήση άρθρων
- Χρονική αλληλουχία
- Δομή πρότασης (ΜΑΚΑΤΟΝ)
- Ακουστική διάκριση και παραγωγή συνδέσμων / θα – πα / μέσα σε προτάσεις

3.1.2 Ιστορικό Χ. Κ.

Ο Χ. Κ. είναι ένα αγοράκι 5 ετών, το οποίο φοιτά νηπιαγωγείο. Έχει άλλα δύο αδέρφια, έναν μεγαλύτερο και έναν μικρότερο αδερφό. Ο μεγάλος αδερφός επανέλαβε την πρώτη δημοτικού. Ο Χ. Κ. ζει σε ένα κοινωνικά στερημένο περιβάλλον. Ο Χ. Κ. παρουσιάζει γλωσσική καθυστέρηση και ελαφριά νοητική καθυστέρηση.

Παρακολουθεί λογοθεραπευτικό πρόγραμμα τον τελευταίο ένα χρόνο και εξέλιξη του είναι ελάχιστη.

Το λογοθεραπευτικό πρόγραμμα που παρακολουθεί παρουσιάζεται παρακάτω :

- Εμπλουτισμός λεξιλογίου
- Χρονική αλληλουχία
- Δομή πρότασης
- Και μετέπειτα φωνολογική ενημερότητα

3.2 Α' Μέρος : Εκμάθηση εννοιών (κατανόηση και έκφραση)

Στη συνέχεια της εργασίας θα περιγραφούν αναλυτικά όλες οι κατηγορίες, η κάθε κατηγορία ξεχωριστά με τους στόχους, τη μεθοδολογία και τα αποτελέσματα που έχει η κάθε κατηγορία. Ο αριθμός των συνεδριών ή πόσες φορές θα επαναληφθεί η κάθε συνεδρία κρινόταν από το ποσοστό επιτυχίας, το οποίο έπρεπε να είναι πάνω από 80 % και έβγαινε στο τέλος κάθε συνεδρίας. Η πρώτη συνεδρία ήταν πάντα η παρουσίαση του υλικού. Η διάρκεια της κάθε συνεδρίας ήταν 45 έως 60 λεπτά. Οι συνεδρίες γίνονταν ξεχωριστά σε κάθε παιδί.

Παρακάτω παρουσιάζονται αναλυτικά όλες οι κατηγορίες.

1^η κατηγορία : Για το μωρό (15)

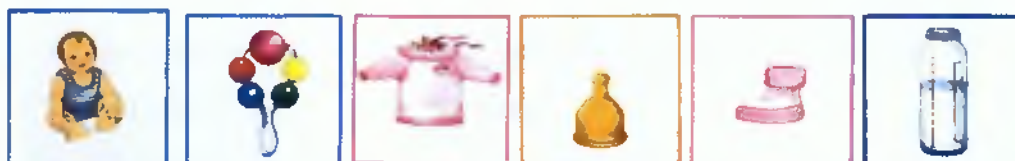
Στόχος :

Η κατηγορία στοχεύει στην εκμάθηση εννοιών, κατανόηση και έκφραση, που χρειάζεται ένα μωρό.

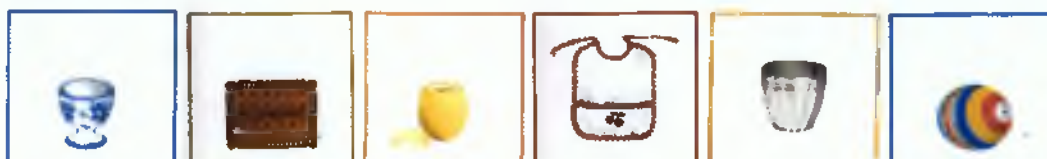
Μεθοδολογία :

Δόθηκαν στα παιδιά εικόνες, οι οποίες ήταν χωρισμένες σε ομάδες των 4 έως 8 εικόνων, ανάλογα με το παιδί. Ο θεραπευτής αφού ονόμασε τις εικόνες (2 φορές) ζήτησε από το παιδί να δείξει μια – μια τις εικόνες ανάλογα με τι του ζητούσε ο θεραπευτής "Δείξε μου" (κατανόηση) και στη συνέχεια να κατονομάσει μια – μια τις εικόνες "Τι είναι αυτό;" (έκφραση). Για να κριθεί επιτυχής η συνεδρία θα πρέπει να έχει ποσοστό επιτυχίας 80% και πάνω.

Ομάδα 1^η :

Ομάδα 2^η :

Ομάδα 3^η :

Ομάδα 4^η :

2^η κατηγορία : Για το μικρό παιδί (15)

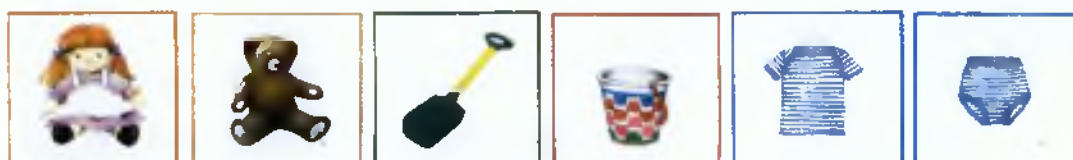
Στόχος :

Σε αυτή την κατηγορία στόχος μας είναι η εκμάθηση, κατανόηση και έκφραση, των αντικειμένων που χρειάζεται ένα μικρό παιδί για διασκέδαση και ένδυση.

Μεθοδολογία :

Ο θεραπευτής ονόμασε τις εικόνες αρκετές φορές. Οι εικόνες ήταν χωρισμένες σε ομάδες, 4 έως 8 εικόνες, ανάλογα με το παιδί. Στη συνέχεια ζητήθηκε από το παιδί να δείξει μια – μια τις εικόνες ανάλογα με τι του ζητούσε κάθε φορά λέγοντάς του "Δείξε μου" (κατανόηση) και αργότερα του ζητήθηκε να κατονομάσει μια – μια τις εικόνες, απαντώντας στην ερώτηση "Τι είναι αυτό;" (έκφραση). Για να κριθεί επιτυχής η συνεδρία θα πρέπει να έχει ποσοστό επιτυχίας 80% και πάνω.

Ομάδα 1^η :

Ομάδα 2^η :

Ομάδα 3^η :

Ομάδα 4^η :

Ομάδα 5^η :

Ομάδα 6^η :

Ομάδα 7^η :

Ομάδα 8^η :

3η κατηγορία : Επικοινωνία και Διασκέδαση (15)

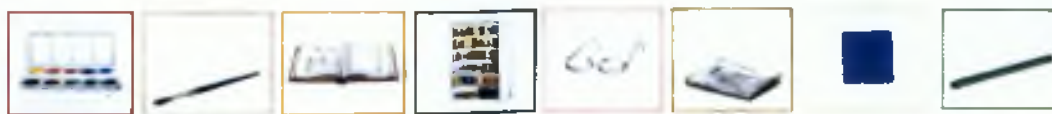
Στόχος :

Στόχος αυτής της κατηγορίας είναι να μάθουν τα παιδιά τα αντικείμενα που μας βοηθούν να επικοινωνήσουμε αλλά και να διασκεδάσουμε.

Μεθοδολογία :

Ο θεραπευτής ονόμασε τις εικόνες αρκετές φορές. Οι εικόνες ήταν χωρισμένες σε ομάδες, 4 έως 8 εικόνες, ανάλογα με το παιδί. Στη συνέχεια ζητήθηκε από το παιδί να δείξει μια – μια τις εικόνες ανάλογα με τι του ζητούσε κάθε φορά λέγοντάς του "Δείξε μου" (κατανόηση) και αργότερα του ζητήθηκε να κατονομάσει μια – μια τις εικόνες, απαντώντας στην ερώτηση "Τι είναι αυτό;" (έκφραση). Για να κριθεί επιτυχής η συνεδρία θα πρέπει να έχει ποσοστό επιτυχίας 80% και πάνω.

Ομάδα 1^η

Ομάδα 2^η

Ομάδα 3^η

Ομάδα 4^η

4^η κατηγορία : Στο σπίτι έχουμε (15)

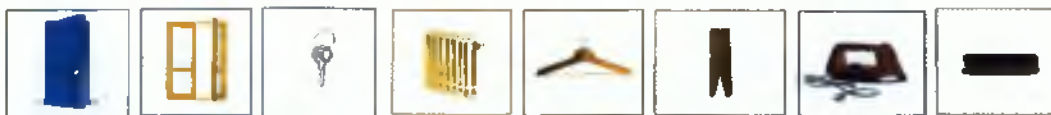
Στόχος :

Στόχος μας είναι να μάθουν τα παιδιά πράγματα και αντικείμενα που υπάρχουν μέσα στο σπίτι.

Μεθοδολογία :

Αφού παρουσίασε ο θεραπευτής στο παιδί τις εικόνες σε ομάδες 4 έως 8 καρτών τις κατονόμασε αρκετές φορές και στη συνέχεια ζήτησε από το παιδί να του δείξει ακολουθώντας την εντολή "Δείξε μου" ανάλογα με το τι του ζητούσε ο θεραπευτής (κατανόηση) και μετά τα ρωτούσε "Τι είναι αυτό;" (έκφραση). Για να κριθεί επιτυχής μια συνεδρία θα πρέπει να έχει ποσοστό επιτυχίας πάνω από 80 %.

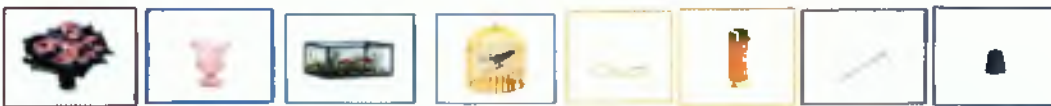
Ομάδα 1^η

Ομάδα 2^η

Ομάδα 3^η

Ομάδα 4^η

Ομάδα 5^η

5^η κατηγορία : Έλα στη κουζίνα (15)

Στόχος :

Σε αυτή τη κατηγορία στόχος μας είναι να μάθουν τα παιδιά από τι αντικείμενα αποτελείται μια κουζίνα και μας βοηθούν είτε στη μαγειρική είτε να τρώμε και να πίνουμε.

Μεθοδολογία :

Αφού παρουσίασε ο θεραπευτής στο παιδί τις εικόνες σε ομάδες 4 έως 8 καρτών τις κατονόμασε αρκετές φορές και στη συνέχεια ζήτησε από το παιδί να του δείξει ακολουθώντας την εντολή "Δείξε μου" ανάλογα με το τι του ζητούσε ο θεραπευτής (κατανόηση) και μετά τα ρωτούσε "Τι είναι αυτό;" (έκφραση). Για να κριθεί επιτυχής μια συνεδρία θα πρέπει να έχει ποσοστό επιτυχίας πάνω από 80 %.

Ομάδα 1^η

Ομάδα 2^η

Ομάδα 3^η

Ομάδα 4^η

Ομάδα 5^η

6^η κατηγορία : Καλή όρεξη (15)

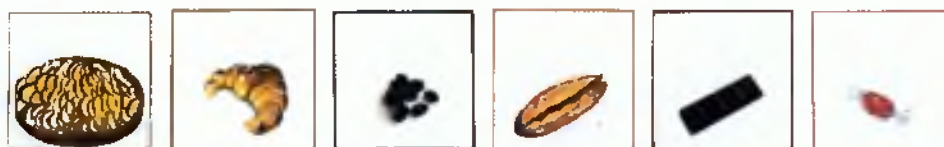
Στόχος :

Στόχος αυτής της κατηγορίας είναι η εκμάθηση (κατανόηση και έκφραση) φαγητών, φρούτων και λαχανικών.

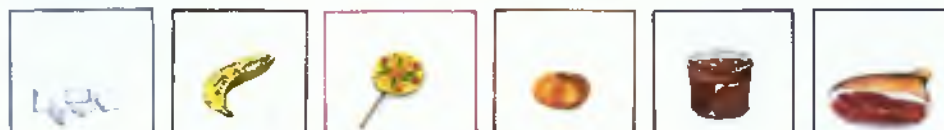
Μεθοδολογία :

Αφού παρουσίασε ο θεραπευτής στο παιδί τις εικόνες σε ομάδες 4 έως 8 καρτών τις κατονόμασε αρκετές φορές και στη συνέχεια ζήτησε από το παιδί να του δείξει ακολουθώντας την εντολή "Δείξε μου" ανάλογα με το τι του ζητούσε ο θεραπευτής (κατανόηση) και μετά τα ρωτούσε "Τι είναι αυτό;" (έκφραση). Για να κριθεί επιτυχής μια συνεδρία θα πρέπει να έχει ποσοστό επιτυχίας πάνω από 80 %.

Ομάδα 1^η

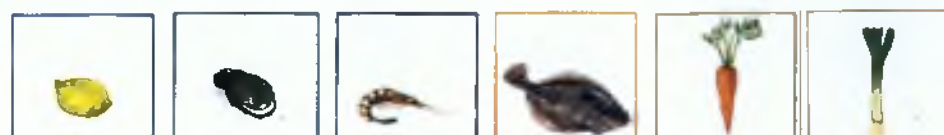
Ομάδα 2^η

Ομάδα 3^η

Ομάδα 4^η

Ομάδα 5^η

Ομάδα 6^η

Ομάδα 7^η

Ομάδα 8^η

Ομάδα 9^η

7^η κατηγορία : Έλα στο μπάνιο (15)

Στόχος :

Η κατηγορία αυτή στοχεύει στην εκμάθηση, κατανόηση και έκφραση, των αντικειμένων του μπάνιου.

Μεθοδολογία:

Ο θεραπευτής ονόμασε τις εικόνες αρκετές φορές. Οι εικόνες ήταν χωρισμένες σε ομάδες, 4 έως 8 εικόνες, ανάλογα με το παιδί. Στη συνέχεια ζητήθηκε από το παιδί να δείξει μια – μια τις εικόνες ανάλογα με τι του ζητούσε κάθε φορά λέγοντάς του "Δείξε μου" (κατανόηση) και αργότερα του ζητήθηκε να κατονομάσει μια – μια τις εικόνες, απαντώντας στην ερώτηση "Τι είναι αυτό;" (έκφραση). Για να κριθεί επιτυχής η συνεδρία θα πρέπει να έχει ποσοστό επιτυχίας 80% και πάνω.

Ομάδα 1^η

Ομάδα 2^η

8^η κατηγορία : Μαστορέματα (15)

Στόχος :

Αυτή η κατηγορία στοχεύει στο να μάθουν τα παιδιά τα εργαλεία που χρειαζόμαστε για να επισκευάσουμε ή να κατασκευάσουμε κάτι.

Μεθοδολογία:

Ο θεραπευτής ονόμασε τις εικόνες αρκετές φορές. Οι εικόνες ήταν χωρισμένες σε ομάδες, 4 έως 8 εικόνες, ανάλογα με το παιδί. Στη συνέχεια ζητήθηκε από το παιδί να δείξει μια – μια τις εικόνες ανάλογα με τι του ζητούσε κάθε φορά λέγοντάς του "Δείξε μου" (κατανόηση) και αργότερα του ζητήθηκε να κατονομάσει μια – μια τις εικόνες, απαντώντας στην ερώτηση "Τι είναι αυτό;" (έκφραση). Για να κριθεί επιτυχής η συνεδρία θα πρέπει να έχει ποσοστό επιτυχίας 80% και πάνω.

Ομάδα 1^η

Ομάδα 2^η

9^η κατηγορία : Πάμε στον κήπο (15)

Στόχος :

Σε αυτή την κατηγορία στόχος μας είναι να μάθουν τα παιδιά τα αντικείμενα που χρειαζόμαστε για την φροντίδα του κήπου, λουλούδια και ζώα που θα συναντήσουμε στον κήπο.

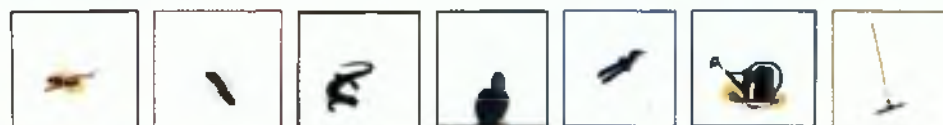
Μεθοδολογία :

Ο θεραπευτής ονόμασε τις εικόνες αρκετές φορές. Οι εικόνες ήταν χωρισμένες σε ομάδες, 4 έως 8 εικόνες, ανάλογα με το παιδί. Στη συνέχεια ζητήθηκε από το παιδί να δείξει μια – μια τις εικόνες ανάλογα με τι του ζητούσε κάθε φορά λέγοντάς του "Δείξε μου" (κατανόηση) και αργότερα του ζητήθηκε να κατονομάσει μια – μια τις εικόνες, απαντώντας στην ερώτηση "Τι είναι αυτό;" (έκφραση). Για να κριθεί επιτυχής η συνεδρία θα πρέπει να έχει ποσοστό επιτυχίας 80% και πάνω.

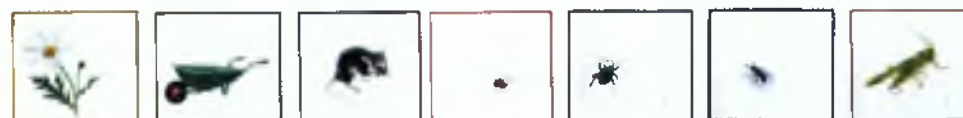
Ομάδα 1^η

Ομάδα 2^η

Ομάδα 3^η

Ομάδα 4^η

10^η κατηγορία : Περίπατος στην εξοχή (15)

Στόχος :

Η κατηγορία αυτή στοχεύει στην εκμάθηση, κατανόηση και έκφραση, ζώων που μπορεί να συναντήσουμε στην εξοχή.

Μεθοδολογία :

Ο θεραπευτής ονόμασε τις εικόνες αρκετές φορές. Οι εικόνες ήταν χωρισμένες σε ομάδες, 4 έως 8 εικόνες, ανάλογα με το παιδί. Στη συνέχεια ζητήθηκε από το παιδί να δείξει μια – μια τις εικόνες ανάλογα με τι του ζητούσε κάθε φορά λέγοντάς του "Δείξε μου" (κατανόηση) και αργότερα του ζητήθηκε να κατονομάσει μια – μια τις εικόνες, απαντώντας στην ερώτηση "Τι είναι αυτό;" (έκφραση). Για να κριθεί επιτυχής η συνεδρία θα πρέπει να έχει ποσοστό επιτυχίας 80% και πάνω.

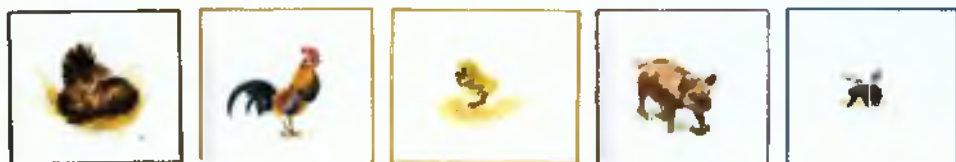
Ομάδα 1^η

Ομάδα 2^η

Ομάδα 3^η

Ομάδα 4^η

Ομάδα 5^η

Ομάδα 6^η

Ομάδα 7^η

11^η κατηγορία : Καλές διακοπές (15)

Στόχος :

Στόχος μας σε αυτή τη κατηγορία είναι να μάθουν τα παιδιά αντικείμενα που μπορούμε να χρειαστούμε όταν πάμε διακοπές.

Μεθοδολογία :

Ο θεραπευτής ονόμασε τις εικόνες αρκετές φορές. Οι εικόνες ήταν χωρισμένες σε ομάδες, 4 έως 8 εικόνες, ανάλογα με το παιδί. Στη συνέχεια ζητήθηκε από το παιδί να δείξει μια – μια τις εικόνες ανάλογα με τι του ζητούσε κάθε φορά λέγοντάς του "Δείξε μου" (κατανόηση) και αργότερα του ζητήθηκε να κατονομάσει μια – μια τις εικόνες, απαντώντας στην ερώτηση "Τι είναι αυτό;" (έκφραση). Για να κριθεί επιτυχής η συνεδρία θα πρέπει να έχει ποσοστό επιτυχίας 80% και πάνω.

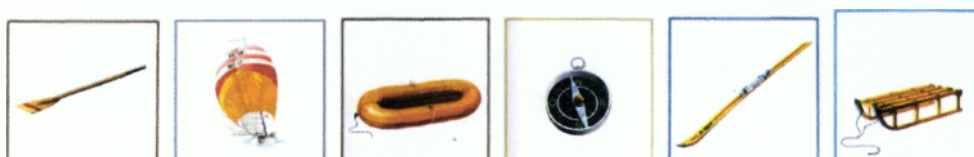
Ομάδα 1^η

Ομάδα 2^η

Ομάδα 3^η

12^η κατηγορία : Ψηλά στο βουνό (15)

Στόχος :

Στόχος μας είναι η εκμάθηση των ζώων που μπορεί να συναντήσουμε στο βουνό.

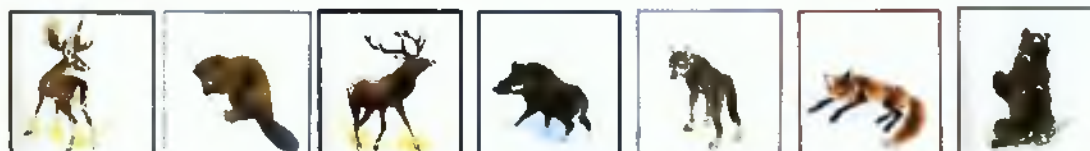
Μεθοδολογία :

Ο θεραπευτής ονόμασε τις εικόνες αρκετές φορές. Οι εικόνες ήταν χωρισμένες σε ομάδες, 4 έως 8 εικόνες, ανάλογα με το παιδί. Στη συνέχεια ζητήθηκε από το παιδί να δείξει μια – μια τις εικόνες ανάλογα με τι του ζητούσε κάθε φορά λέγοντάς του "Δείξε μου" (κατανόηση) και αργότερα του ζητήθηκε να κατονομάσει μια – μια τις εικόνες, απαντώντας στην ερώτηση " Τι είναι αυτό;" (έκφραση). Για να κριθεί επιτυχής η συνεδρία θα πρέπει να έχει ποσοστό επιτυχίας 80% και πάνω.

Ομάδα 1^η

Ομάδα 2^η

13^η κατηγορία : Άγρια φύση (15)

Στόχος :

Σε αυτή τη κατηγορία στόχος μας είναι η εκμάθηση, κατανόηση και έκφραση, των παιδιών των ζώων που ζουν στην άγρια φύση.

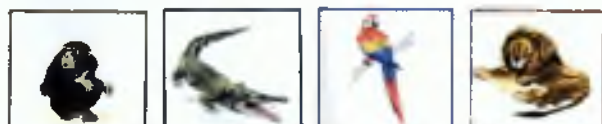
Μεθοδολογία :

Ο θεραπευτής ονόμασε τις εικόνες αρκετές φορές. Οι εικόνες ήταν χωρισμένες σε ομάδες, 4 έως 8 εικόνες, ανάλογα με το παιδί. Στη συνέχεια ζητήθηκε από το παιδί να δείξει μια – μια τις εικόνες ανάλογα με τι του ζητούσε κάθε φορά λέγοντάς του "Δείξε μου" (κατανόηση) και αργότερα του ζητήθηκε να κατονομάσει μια – μια τις εικόνες, απαντώντας στην ερώτηση "Τι είναι αυτό;" (έκφραση). Για να κριθεί επιτυχής η συνεδρία θα πρέπει να έχει ποσοστό επιτυχίας 80% και πάνω.

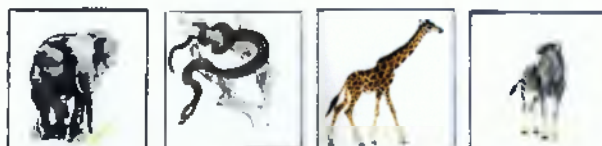
Ομάδα 1^η

Ομάδα 2^η

Ομάδα 3^η

Ομάδα 4^η

14^η κατηγορία : Οι μηχανές στη ζωή μας (15)

Στόχος :

Στόχος αυτής της κατηγορίας είναι η εκμάθηση των μηχανών που υπάρχουν γύρω μας.

Μεθοδολογία :

Ο θεραπευτής ονόμασε τις εικόνες αρκετές φορές. Οι εικόνες ήταν χωρισμένες σε ομάδες, 4 έως 8 εικόνες, ανάλογα με το παιδί. Στη συνέχεια ζητήθηκε από το παιδί να δείξει μια – μια τις εικόνες ανάλογα με τι του ζητούσε κάθε φορά λέγοντάς του "Δείξε μου" (κατανόηση) και αργότερα του ζητήθηκε να κατονομάσει μια – μια τις εικόνες, απαντώντας στην ερώτηση "Τι είναι αυτό;" (έκφραση). Για να κριθεί επιτυχής η συνεδρία θα πρέπει να έχει ποσοστό επιτυχίας 80% και πάνω.

Ομάδα 1^η

Ομάδα 2^η

Ομάδα 3^η

Ομάδα 4^η

Κάποιες κατηγορίες δεν έγιναν στο ένα γιατί είχε πολύ φτωχό λεξιλόγιο και ήταν περιττά για αυτό. Και από άλλες κατηγορίες επιλέχθηκαν κάποιες εικόνες γιατί ήταν δύσκολες για την ηλικία των παιδιών.

3.3 Β' Μέρος : Κατηγοριοποίηση εννοιών

Σε αυτό το μέρος της εργασίας θα γίνει η κατηγοριοποίηση των εννοιών που έμαθαν τα παιδιά στο Α' Μέρος της εργασίας. Οι εικόνες χωρίστηκαν σε ομάδες για να μπορέσει να γίνει ο καλύτερος διαχωρισμός τους.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι κατηγορίες, η κάθε μια ξεχωριστά ως προς το στόχο και τη μεθοδολογία τους.

Η κάθε κατηγορία γινόταν ξεχωριστά για το κάθε παιδί και μια συνεδρία αντιστοιχούσε σε μια κατηγορία.

Η διάρκεια της κάθε συνεδρίας ήταν από 30 έως 45 λεπτά.

1^η κατηγορία : Κουζίνα – Μπάνιο

Στόχος :

Στόχος αυτής της κατηγορίας είναι να γίνει διαχωρισμός των αντικειμένων που ανήκουν στο μπάνιο και των αντικειμένων που ανήκουν στη κουζίνα.

Μεθοδολογία :

Δόθηκαν στα παιδιά δυο εικόνες, η μια απεικόνιζε μια κουζίνα και η άλλη ένα μπάνιο. Επίσης, δόθηκαν εικόνες από αντικείμενα της κουζίνας και του μπάνιου και ζητήθηκε από τα παιδιά να τις τοποθετήσουν στη σωστή εικόνα (τα αντικείμενα της κουζίνας στη κουζίνα και τα αντικείμενα του μπάνιου στο μπάνιο)

Εικόνες κουζίνας

Εικόνες μπάνιου

2^η κατηγορία : Σαλόνι – Δωμάτιο

Στόχος :

Στόχος της είναι ο διαχωρισμός των αντικειμένων που ανήκουν στο σαλόνι από τα αντικείμενα που ανήκουν στο δωμάτιο.

Μεθοδολογία :

Δόθηκαν στα παιδιά δυο εικόνες, η μια απεικόνιζε ένα σαλόνι και η άλλη ένα δωμάτιο. Επίσης, τους δόθηκαν εικόνες από αντικείμενα που υπάρχουν στο σαλόνι και εικόνες από έπιπλα που υπάρχουν στο δωμάτιο και τους ζητήθηκε να αντιστοιχήσουν τα εικονιζόμενα αντικείμενα στη σωστή εικόνα (τα αντικείμενα του σαλονιού στο σαλόνι και τουωματίου στο δωμάτιο).

Εικόνες σαλονιού

Εικόνεςωματίου

3η κατηγορία : α) Φρούτα – Λαχανικά

β) Φρούτα : χειμερινά – φθινοπωρινά και καλοκαιρινά – ανοιξιάτικα

γ) Λαχανικά : χειμερινά – φθινοπωρινά και καλοκαιρινά – ανοιξιάτικα

Στόχος :

Πρωταρχικός στόχος είναι ο διαχωρισμός και η κατηγοριοποίηση των φρούτων και των λαχανικών. Στη συνέχεια ζητήθηκε από τα παιδιά να κατηγοριοποιήσουν τα φρούτα και τα λαχανικά σε αυτά του φθινοπώρου – χειμώνα και σε αυτά της άνοιξης – καλοκαιριού.

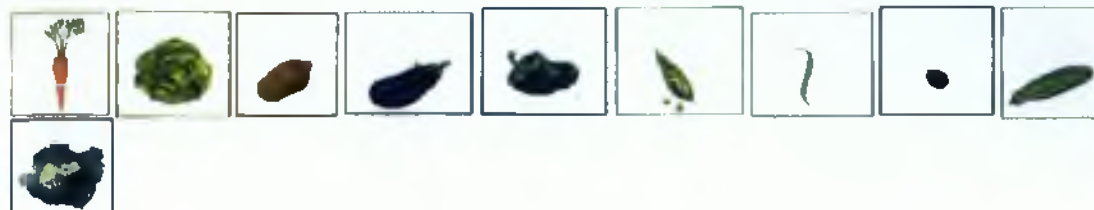
Μεθοδολογία :

Δόθηκαν στα παιδιά δυο εικόνες για αρχή με δυο καλάθια και διάφορες εικόνες με φρούτα και λαχανικά και τους ζητήθηκε να βάλουν τις εικόνες στο σωστό καλάθι (εικόνες των φρούτων στο καλάθι των φρούτων και τις εικόνες των λαχανικών στο καλάθι των λαχανικών). Στη συνέχεια δόθηκαν στα παιδιά άλλες δυο εικόνες με καλάθια, μόνο που αυτή τη φορά τα καλάθια είχαν και εικόνες που απεικόνιζαν τον χειμώνα – φθινόπωρο και την άνοιξη – καλοκαίρι. Ζητήθηκε από τα παιδιά να βάλουν τα φρούτα και τα λαχανικά στο σωστό καλάθι (φρούτα και λαχανικά χειμώνα – φθινοπώρου στο αντίστοιχο καλάθι και φρούτα και λαχανικά καλοκαίρι – άνοιξη στο αντίστοιχο πάλι καλάθι τους).

Εικόνες φρούτων – φρούτα : χειμερινά – φθινοπωρινά και καλοκαιρινά – ανοιξιάτικα

Εικόνες λαχανικών – λαχανικά : χειμερινά – φθινοπωρινά και καλοκαιρινά – ανοιξιάτικα

4η κατηγορία : Φαγητά : γλυκά – αλμυρά

Στόχος :

Αυτή η κατηγορία στοχεύει στο διαχωρισμό των φαγητών που είναι γλυκά και σε αυτά που είναι αλμυρά.

Μεθοδολογία:

Δόθηκαν στα παιδιά δυο εικόνες με δυο παιδάκια, ένα αγοράκι και ένα κοριτσάκι και ο θεραπευτής τους είπε μια ιστορία : είναι δυο αδερφάκια και πεινούσαν πολύ, αλλά το κοριτσάκι ήθελε να φάει γλυκά και το αγοράκι αλμυρά. Τους ζητήθηκε να αντιστοιχήσουν σε κάθε παιδάκι τα φαγητά που έπρεπε (στο αγοράκι τα αλμυρά και στο κοριτσάκι τα γλυκά).

Εικόνες με γλυκά

Εικόνες με αλμυρά

5^η κατηγορία : Ζώα : α)της φάρμας

β) του δάσους – της ζούγκλας

γ) της θάλασσας – της λίμνης – του ποταμού

Στόχος :

Στόχος αυτής της κατηγορίας είναι να διαχωρίσουν τα παιδιά τα ζώα της φάρμας, του δάσους – της ζούγκλας και της θάλασσας – της λίμνης – του ποταμού.

Μεθοδολογία :

Δόθηκαν στα παιδιά τρεις εικόνες : μια εικόνα που απεικόνιζε μια φάρμα, μια που απεικόνιζε μια ζούγκλα και άλλη μια που απεικόνιζε μια θάλασσα. Ακόμα, δόθηκαν στα παιδιά εικόνες με ζώα και τους ζητήθηκε να αντιστοιχήσουν τα ζώα με την εικόνα που ταιριάζει.

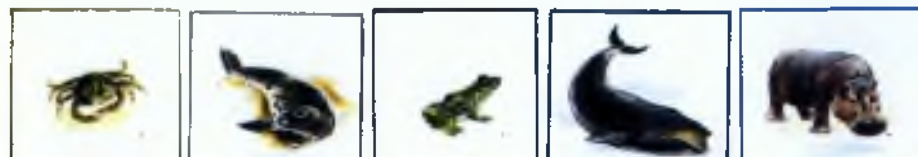
Ζώα φάρμας

Ζώα του δάσους – της ζούγκλας

Ζώα της θάλασσας – της λίμνης – του ποταμού

6^η κατηγορία : Χρώματα

Στόχος :

Στόχος αυτής της κατηγορίας είναι να διαχωρίσουν τα παιδιά τα χρώματα.

Μεθοδολογία :

Δόθηκαν στα παιδιά διάφορες εικόνες με αντικείμενα σε διάφορα χρώματα και ζητήθηκε από τα παιδιά να αντιστοιχήσουν τις εικόνες με τα χρώματα.

Εικόνες με κόκκινο χρώμα

Εικόνες με κίτρινο

Εικόνες με πράσινο χρώμα

Εικόνες με πορτοκαλί χρώμα

Εικόνες με μπλε χρώμα

Εικόνες με άσπρο χρώμα

Εικόνες με άσπρο χρώμα

Εικόνες με ροζ χρώμα

Εικόνες με καφέ χρώμα

7^η κατηγορία : Μέσα Μαζικής Μεταφοράς : α) στο δρόμο

β) στη θάλασσα

γ) στον αέρα

Στόχος :

Αυτή η κατηγορία βοηθά τα παιδιά να διαχωρίσουν τα μέσα μαζικής μεταφοράς, σε αυτά που κινούνται στον δρόμο, στη θάλασσα και σε αυτά που πετούν στον αέρα.

Μεθοδολογία :

Δόθηκαν στα παιδιά τρεις εικόνες : μια εικόνα που απεικόνιζε έναν δρόμο, μια εικόνα που απεικόνιζε τη θάλασσα και άλλη μια που απεικόνιζε τον ουρανό. Επίσης δόθηκαν και διάφορες εικόνες που απεικόνιζαν διάφορα μέσα μαζικής μεταφοράς και τους ζητήθηκε να αντιστοιχήσουν τα μέσα με την σωστή εικόνα.

Εικόνες δρόμου :

Εικόνες θάλασσας :

Εικόνες αέρα :

8^η κατηγορία : Όλες οι κατηγορίες μαζί

1^η Δραστηριότητα : Σαρανταποδαρούσα

Στόχος:

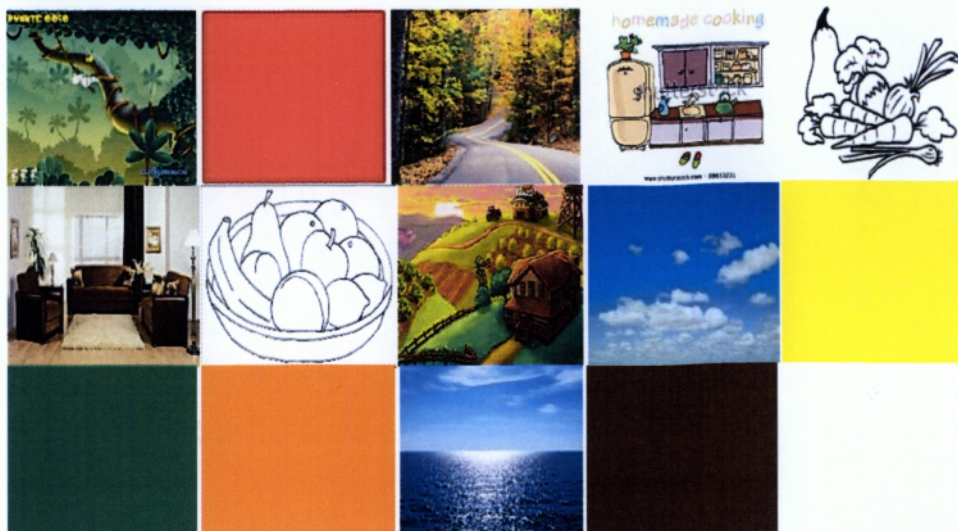
Στόχος αυτής της δραστηριότητας είναι να διαπιστώσει ο θεραπευτής ότι τα παιδιά έχουν κατανοήσει και διαχωρίσει τα αντικείμενα που τους δόθηκαν στις παραπάνω κατηγορίες.

Μεθοδολογία :

Δόθηκαν στα παιδιά μια σαρανταποδαρούσα στο καθένα. Η κάθε σαρανταποδαρούσα είχε στο κάθε πόδι της από μια κατηγορία από αυτές που έκαναν παραπάνω.

Ζητήθηκε από τα παιδιά να κολλήσουν κάθε φορά την εικόνα που του ζητούσαν.

Εικόνες κατηγοριών

Εικόνες αντιστοίχησης

8^η κατηγορία : Όλες οι κατηγορίες μαζί

2^η Δραστηριότητα : Βρες ποιο δεν ταιριάζει.

Στόχος:

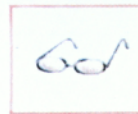
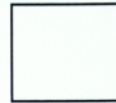
Στόχος αυτής της δραστηριότητας είναι να διαπιστώσει ο θεραπευτής ότι τα παιδιά έχουν κατανοήσει και διαχωρίσει τα αντικείμενα που τους δόθηκαν στις παραπάνω κατηγορίες.

Μεθοδολογία :

Δόθηκαν στα παιδιά εικόνες σε ομάδες και τους ζητήθηκε να βρουν ποια δεν ταιριάζει.

Βρες ποιο δεν ταιριάζει :

Κεφάλαιο 4^ο : Αποτελέσματα

4.1 Α' Μέρος : Εκμάθηση εννοιών (κατανόηση και έκφραση)

1^η κατηγορία : Για το μωρό

Σε αυτή τη κατηγορία δόθηκαν στα παιδιά διάφορες εικόνες για την εκμάθηση, κατανόηση και έκφραση, αντικειμένων που χρειάζεται ένα μωρό.

Η Ξ. Κ. δεν δυσκολεύτηκε καθόλου. Αρκετές εικόνες τις κατονόμαζε μόνη της, μόλις έβλεπε την εικόνα.

Ο Χ. Κ. στην κατανόηση δεν παρουσίασε δυσκολία, στην έκφραση όμως δυσκολεύτηκε αρκετά και χρειάστηκαν τέσσερις συνεδρίες για την κατάκτηση των εννοιών.

Πίνακας 1

Ξ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	100 %	Επιτυχ	100 %	Επιτυχ

Χ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	95 %	Επιτυχ	78 %	Επανάληψ
2 ^η συνεδρία	-----	-----	78%	Επανάληψ
3 ^η συνεδρία	-----	-----	91 %	Επιτυχ

2^η κατηγορία : Για το μικρό παιδί

Σε αυτή την κατηγορία δόθηκαν στα παιδιά διάφορες εικόνες για εκμάθηση, κατανόηση και έκφραση, αντικειμένων που χρειάζεται ένα μικρό παιδί.

Η Ξ. Κ. δεν αντιμετώπισε ιδιαίτερη δυσκολία και αρκετές εικόνες τις κατονόμαζε αμέσως, μόλις, έβλεπε την εικόνα.

Ο Χ. Κ. παρουσίασε δυσκολία και στην κατανόηση και στην έκφραση. Με μεγαλύτερη δυσκολία στην έκφραση.

Πίνακας 2

Ξ.Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	100 %	Επιτυχία	87 %	Επιτυχία

Χ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	78%	Επανάληψη	53%	Επανάληψη
2 ^η συνεδρία	88%	Επιτυχία	53%	Επανάληψη
3 ^η συνεδρία	-----	-----	77%	Επανάληψη
4 ^η συνεδρία	-----	-----	80%	Επιτυχία

3^η κατηγορία : Επικοινωνία και διασκέδαση

Στόχος αυτής της κατηγορίας ήταν η εκμάθηση, κατανόηση και έκφραση, αντικειμένων που χρησιμοποιούμαι για να διασκεδάσουμε και να επικοινωνήσουμε, με τη βοήθεια εικόνων που δόθηκαν στα παιδιά.

Η Ξ. Κ. δεν παρουσίασε καμία δυσκολία στην εκμάθηση των εννοιών.

Ο Χ. Κ. δεν παρουσίασε ιδιαίτερη δυσκολία ούτε στην κατανόηση, ούτε στην έκφραση.

Πίνακας 3

Ξ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	99 %	Επιτυχ	90 %	Επιτυχ

Χ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	74%	Επανάληψη	67%	Επανάληψη
2 ^η συνεδρία	80%	Επιτυχ	80%	Επιτυχ

4^η κατηγορία : Στο σπίτι έχουμε

Δόθηκαν στα παιδιά ορισμένες εικόνες για την εκμάθηση, κατανόηση και έκφραση, αντικειμένων που υπάρχουν μέσα στο σπίτι.

Η Ξ.Κ. παρουσίασε μια μικρή δυσκολία στην έκφραση των εννοιών.

Ο Χ.Κ παρουσίασε μια μικρή δυσκολία στην έκφραση των εννοιών.

Πίνακας 4

Ξ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	100%	Επιτυχία	81%	Επιτυχία

Χ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	84%	Επιτυχία	71%	Επανάληψη
2 ^η συνεδρία	-----	-----	81%	Επιτυχία

5^η κατηγορία : Έλα στη κουζίνα

Σε αυτή τη κατηγορία δόθηκαν στα παιδιά διάφορες εικόνες για την εκμάθηση, κατανόηση και έκφραση, των αντικειμένων που έχουμε μέσα στη κουζίνα.

Η Ξ. Κ. παρουσίασε μια μικρή δυσκολία στην έκφραση.

Ο Χ. Κ. παρουσίασε δυσκολία και στην κατανόηση και στην έκφραση.

Πίνακας 5

Ξ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	100%	Επιτυχία	71%	Επανάληψη
2 ^η συνεδρία	-----	-----	89%	Επιτυχία

Χ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	75%	Επανάληψη	59%	Επανάληψη
2 ^η συνεδρία	77%	Επανάληψη	84%	Επιτυχία
3 ^η συνεδρία	92%	Επιτυχία	-----	-----

6^η κατηγορία : Καλή όρεξη

Σε αυτή την κατηγορία δόθηκαν εικόνες στα παιδιά για την εκμάθηση, κατανόηση και έκφραση, φαγητών.

Η Ξ. Κ. δεν παρουσίασε καμία δυσκολία.

Ο Χ. Κ. παρουσίασε δυσκολία στην έκφραση.

Πίνακας 6

Ξ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	94%	Επιτυχία	89%	Επιτυχία

Χ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	87%	Επιτυχία	47%	Επανάληψη
2 ^η συνεδρία	-----	-----	47%	Επανάληψη
3 ^η συνεδρία	-----	-----	75%	Επανάληψη
4 ^η συνεδρία	-----	-----	88%	Επιτυχία

7^η κατηγορία : Έλα στο μπάνιο

Ο θεραπευτής έδωσε στα παιδιά ορισμένες εικόνες για εκμάθηση, κατανόηση και έκφραση, αντικειμένων που βρίσκονται στο μπάνιο.

Η Ξ. Κ. δεν αντιμετώπισε καμία δυσκολία.

Ο Χ. Κ. παρουσίασε δυσκολία στην έκφραση.

Πίνακας 7

Ξ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	100%	Επιτυχής	100%	Επιτυχής

Χ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	100%	Επιτυχής	60%	Επανάληψη
2 ^η συνεδρία	-----	-----	90%	Επιτυχής

8^η κατηγορία : Μαστορέματα

Δόθηκαν στα παιδιά εικόνες για την εκμάθηση, κατανόηση και έκφραση, εννοιών που χρησιμοποιούμε για να κατασκευάσουμε ή να επισκευάσουμε κάτι

Η Ξ. Κ. δεν παρουσίασε καμία δυσκολία.

Ο Χ. Κ. παρουσίασε δυσκολία στην έκφραση.

Πίνακας 8

Ξ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	100%	Επιτυχ	90%	Επιτυχ

Χ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	98%	Επιτυχ	94%	Επιτυχ

9^η κατηγορία : Πάμε στον κήπο

Ο θεραπευτής έδωσε στα παιδιά ορισμένες εικόνες για εκμάθηση, κατανόηση και έκφραση, αντικειμένων και φυτών που συναντάμε σε έναν κήπο.

Η Ε. Κ. δεν παρουσίασε καμία δυσκολία.

Ο Χ. Κ. παρουσίασε δυσκολία στην έκφραση.

Πίνακας 9

Ε. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	100%	Επιτυχία	86%	Επιτυχία

Χ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	100%	Επιτυχία	72%	Επανάληψη
2 ^η συνεδρία	-----	-----	88%	Επιτυχία

10^η κατηγορία : Περίπατος στην εξοχή

Σε αυτή την κατηγορία δόθηκαν εικόνες στα παιδιά για την εκμάθηση, κατανόηση και έκφραση, λουλουδιών και ζώων που συναντάμε στην εξοχή.

Η Ξ. Κ. δεν παρουσίασε καμία δυσκολία.

Ο Χ. Κ. παρουσίασε δυσκολία στην έκφραση.

Πίνακας 10

Ξ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	100%	Επιτυχής	92%	Επιτυχής

Χ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	100%	Επιτυχής	75%	Επανάληψη
2 ^η συνεδρία	-----	-----	75%	Επανάληψη
3 ^η συνεδρία	-----	-----	96%	Επιτυχής

11^η κατηγορία : Καλές διακοπές

Δόθηκαν στα παιδιά εικόνες για εκμάθηση, κατανόηση και έκφραση, αντικειμένων που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε και να πάρουμε μαζί μας στις διακοπές.

Η Ξ. Κ. δεν αντιμετώπισε καμία δυσκολία.

Στον Χ. Κ. δεν εφαρμόστηκε αυτή η κατηγορία γιατί κρίθηκε περιττή για το επίπεδο του παιδιού (νοητικά και λεξιλογικά).

Πίνακας 11

Ξ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	100%	Επιτυχία	99%	Επιτυχία

12^η κατηγορία : Ψηλά στο βουνό

Σε αυτή τη κατηγορία δόθηκαν στα παιδιά εικόνες για την εκμάθηση, κατανόηση και έκφραση, ζώων και φυτών που μπορούμε να συναντήσουμε στο βουνό.

Η Ξ. Κ. δεν παρουσίασε καμία δυσκολία.

Ο Χ. Κ. παρουσίασε δυσκολία στην έκφραση.

Πίνακας 12

Ξ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	100%	Επιτυχ	98%	Επιτυχ

Χ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	100%	Επιτυχ	79%	Επανάληψη
2 ^η συνεδρία	-----	-----	79%	Επανάληψη
3 ^η συνεδρία	-----	-----	85%	Επιτυ

13^η κατηγορία : Άγρια φύση

Δόθηκαν στα παιδιά εικόνες για την εκμάθηση, κατανόηση και έκφραση, ζώων και φυτών που συναντάμε στην άγρια φύση.

Η Ξ. Κ. δεν παρουσίασε καμία δυσκολία.

Ο Χ. Κ. παρουσίασε δυσκολία στην έκφραση.

Πίνακας 13

Ξ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	99%	Επιτυχής	95%	Επιτυχής

Χ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	94%	Επιτυχής	72%	Επανάληψη
2 ^η συνεδρία	-----	-----	72%	Επανάληψη
3 ^η συνεδρία	-----	-----	79%	Επανάληψη
4 ^η συνεδρία	-----	-----	89%	Επιτυχής

14^η κατηγορία : Οι μηχανές στη ζωή μας

Δόθηκαν στα παιδιά εικόνες για την εκμάθηση, κατανόηση και έκφραση, των μηχανών που υπάρχουν στη ζωή μας.

Η Ξ. Κ. παρουσίασε δυσκολία στην έκφραση.

Ο Χ. Κ. παρουσίασε δυσκολία στην έκφραση.

Πίνακας 14

Ξ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	100%	Επιτυχής	63%	Επανάληψη
2 ^η συνεδρία	-----	-----	77%	Επανάληψη
3 ^η συνεδρία	-----	-----	90%	Επιτυχής

Χ. Κ.

Κατανόηση			Έκφραση	
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	100%	Επιτυχής	70%	Επανάληψη
2 ^η συνεδρία	-----	-----	75%	Επανάληψη
3 ^η συνεδρία	-----	-----	79%	Επανάληψη
4 ^η συνεδρία	-----	-----	82%	Επιτυχής

4.2 Β' Μέρος : Κατηγοριοποίηση εννοιών

1^η κατηγορία : Κουζίνα – Μπάνιο

Ζητήθηκε από τα παιδιά να αντιστοιχίσουν τις εικόνες που τους δόθηκαν με την κουζίνα και το μπάνιο.

Η Ε. Κ και ο Χ. Κ. τα πήγαν πολύ καλά, έκαναν σωστή αντιστοιχία.

Πίνακας 1

Ε. Κ.

1 ^η κατηγορία : Κουζίνα - Μπάνιο		
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχία

Χ. Κ.

1 ^η κατηγορία : Κουζίνα - Μπάνιο		
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχία

2^η κατηγορία : Σαλόνι - Μπάνιο

Δόθηκαν στα παιδιά εικόνες για το διαχωρισμό των αντικειμένων που βρίσκονται στο δωμάτιο και τα αντικείμενα που βρίσκονται στο σαλόνι.

Η Ξ. Κ και ο Χ. Κ. τα πήγαν πολύ καλά, έκαναν σωστή αντιστοιχία.

Πίνακας 2

Ξ. Κ.

2 ^η κατηγορία : Σαλόνι - Μπάνιο		
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχία

Χ. Κ.

2 ^η κατηγορία : Σαλόνι - Μπάνιο		
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχία

3^η κατηγορία : α) Φρούτα – Λαχανικά

β) Φρούτα : φθινοπωρινά – χειμερινά και ανοιξιότικα – καλοκαιρινά

γ) Λαχανικά : φθινοπωρινά – χειμερινά και ανοιξιότικα – καλοκαιρινά

α) Παρουσιάστηκαν στα παιδιά εικόνες φρούτων και λαχανικών και τους ζητήθηκε να τα αντιστοιχήσουν.

Η Ξ. Κ. και ο Χ. Κ. δεν παρουσίασαν καμία δυσκολία.

Πίνακας 3 α

Ξ. Κ.

3 ^η κατηγορία : Φρούτα – Λαχανικά		
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχία

Χ. Κ.

3 ^η κατηγορία : Φρούτα – Λαχανικά		
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχία

β) Δόθηκαν στα παιδιά εικόνες φρούτων και τους ζητήθηκε να διαχωρίσουν τα φρούτα του φθινοπώρου – χειμώνα και της άνοιξης – καλοκαιριού.

Η Ξ. Κ. δεν παρουσίασε δυσκολία.

Ο Χ. Κ. παρουσίασε μια μικρή δυσκολία.

Πίνακας 3β

Ξ. Κ.

3β^η κατηγορία : Φρούτα : φθινοπωρινά – χειμερινά και ανοιξιάτικα – καλοκαιρινά		
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχία

Χ. Κ.

3β^η κατηγορία : Φρούτα: φθινοπωρινά – χειμερινά και ανοιξιάτικα – καλοκαιρινά		
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	Λάθος αντιστοίχιση	Επανάληψη
2 ^η συνεδρία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχία

γ) Δόθηκαν στα παιδιά εικόνες λαχανικών και τους ζητήθηκε να τα διαχωρίσουν σε λαχανικά του φθινοπώρου – χειμώνα και της άνοιξης – καλοκαιριού.

Η Ξ. Κ. δεν παρουσίασε καμία δυσκολία.

Ο Χ. Κ. παρουσίασε μια μικρή δυσκολία.

Πίνακας 3γ

Ξ. Κ.

3γ ^η κατηγορία : Λαχανικά: φθινοπωρινά – χειμερινά και ανοιξιάτικα – καλοκαιρινά		
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής

Χ. Κ.

3γ ^η κατηγορία: Λαχανικά: φθινοπωρινά – χειμερινά και ανοιξιάτικα – καλοκαιρινά		
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	Λάθος αντιστοίχιση	Επανάληψη
2 ^η συνεδρία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής

4^η κατηγορία : Φαγητά : γλυκά – αλμυρά

Δόθηκαν στα παιδιά εικόνες με φαγητά γλυκά και αλμυρά και του ζητήθηκε να τα διαχωρίσει.

Η Ξ. Κ. δεν παρουσίασε καμία δυσκολία.

Ο Χ. Κ. παρουσίασε μια μικρή δυσκολία.

Πίνακας 4

Ξ. Κ.

4 ^η κατηγορία : Φαγητά : γλυκά – αλμυρά		
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχία

Χ. Κ.

4 ^η κατηγορία: Φαγητά : γλυκά – αλμυρά		
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	Λάθος αντιστοίχιση	Επανάληψη
2 ^η συνεδρία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχία

5^η κατηγορία : Ζώα : α) της φάρμας

β) του δάσους – της ζούγκλας

γ) της θάλασσας – της λίμνης – του ποταμού

Δόθηκαν στα παιδιά εικόνες με ζώα και τους ζητήθηκε να τα αντιστοιχήσουν στις αντίστοιχες εικόνες.

Η Ε. Κ. και ο Χ. Κ. δεν παρουσίασαν καμία δυσκολία.

Πίνακας 5

Ε. Κ.

5^η κατηγορία : Ζώα : α) της φάρμας β) του δάσους – της ζούγκλας γ) της θάλασσας – της λίμνης – του ποταμού		
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής

Χ. Κ.

5^η κατηγορία : Ζώα : α) της φάρμας β) του δάσους – της ζούγκλας γ) της θάλασσας – της λίμνης – του ποταμού		
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής

6^η κατηγορία : Χρώματα

Δόθηκαν στα παιδιά εικόνες με αντικείμενα διαφόρων χρωμάτων με στόχο την αντιστοιχία των εικόνων στο σωστό χρώμα.

Η Ε. Κ. και ο Χ. Κ. δεν παρουσίασαν καμία δυσκολία.

Πίνακας 6

Ε. Κ.

6^η κατηγορία : Χρώματα		
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχία

Χ. Κ.

6^η κατηγορία : Χρώματα		
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχία

7^η κατηγορία : Μέσα Μαζικής Μεταφοράς : α) του δρόμου

β) της θάλασσας

γ) του αέρα

Ζητήθηκε από τα παιδιά να αντιστοιχήσουν τις εικόνες που απεικόνιζαν μέσα μαζικής μεταφοράς στις αντίστοιχες εικόνες του δρόμου, της θάλασσας και του αέρα.

Η Ε. Κ. και ο Χ. Κ. δεν παρουσίασαν καμία δυσκολία.

Πίνακας 7

Ε. Κ.

7^η κατηγορία : Μέσα Μαζικής Μεταφοράς :		
α) του δρόμου		
β) της θάλασσας		
γ) του αέρα		
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής

Χ. Κ.

7^η κατηγορία : Μέσα Μαζικής Μεταφοράς :		
α) του δρόμου		
β) της θάλασσας		
γ) του αέρα		
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής

8^η κατηγορία : Δραστηριότητες με όλες τις κατηγορίες μαζί.

8.1 Δραστηριότητα : Σαρανταποδαρούσα

Δόθηκαν στα παιδιά εικόνες και τους ζητήθηκαν να τα αντιστοιχήσουν στις εικόνες, ανάλογα με τι τους ζητούσε η σαρανταποδαρούσα.

Η Ξ. Κ. και ο Χ. Κ. δεν παρουσίασαν καμία δυσκολία.

Πίνακας 8.1

Ξ. Κ.

8.1 ^η κατηγορία : Σαρανταποδαρούσα		
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχ

Χ. Κ.

8.1 ^η κατηγορία : Σαρανταποδαρούσα		
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχ

8.2 Δραστηριότητα : Βρες ποιο δεν ταιριάζει.

Δόθηκαν στα παιδιά ομάδες εικόνων όπου έπρεπε να βρουν ποια εικόνα δεν ταιριάζει.

Η Ξ. Κ. και ο Χ. Κ. παρουσίασαν δυσκολία.

Πίνακας 8.2

Ξ. Κ.

8.2 ^η κατηγορία: Βρες ποιο δεν ταιριάζει		
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	Λάθος αντιστοίχιση	Επανάληψ
2 ^η συνεδρία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχ

Χ. Κ.

8.2 ^η κατηγορία: Βρες ποιο δεν ταιριάζει		
Συνεδρίες	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
1 ^η συνεδρία	Λάθος αντιστοίχιση	Επανάληψ
2 ^η συνεδρία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχ

Κεφάλαιο 5^ο : Συμπεράσματα

5.1 Συζήτηση αποτελεσμάτων

Το παραπάνω θεραπευτικό εργαλείο χορηγήθηκε για τον εμπλουτισμό λεξιλογίου σε παιδιά. Αυτό το εργαλείο μπορεί να χορηγηθεί σε παιδιά με πολύ φτωχό λεξιλόγιο, αλλά και σε παιδιά με αναπτυγμένο λεξιλόγιο, είτε για να μάθουν τα παιδιά βασικά αντικείμενα είτε για να αναπτύξουν το λεξιλόγιό τους με πιο δύσκολες έννοιες.

Μέσα από τη χορήγηση του θεραπευτικού εργαλείου σε δυο παιδιά, όπου το ένα είχε πολύ φτωχό λεξιλόγιο και το άλλο ήταν σε πολύ καλό επίπεδο παρατηρήθηκε ότι στο Α΄ Μέρος η Ξ. Κ. είναι σε ένα πολύ καλό γνωστικό επίπεδο σε αναλογία με την ηλικία της και κατάφερε να μάθει αρκετό νέο λεξιλόγιο. Παρουσιάζει πολύ μικρή δυσκολία στην έκφραση. Ενώ ο Χ. Κ. κατά τη διάρκεια της εφαρμογής παρουσίασε δυσκολία στην εκμάθηση νέων λέξεων καθώς το γνωστικό του επίπεδο είναι πολύ φτωχό, έχει δυσκολία στη βραχυπρόθεσμη μνήμη, μεγάλη δυσκολία στην έκφραση και στην κατανόηση, κατάφερε να μάθει πολύ λίγες νέες λέξεις. Στο Β΄ Μέρος τα παιδιά δεν παρουσίασαν ιδιαίτερη δυσκολία. Τέλος το θεραπευτικό εργαλείο μπορεί να χορηγηθεί και να έχει αποτελέσματα σε όλα τα παιδιά γιατί αποτελείται και από δύσκολες αλλά και εύκολες για όλα τα γνωστικά επίπεδα.

Α' Μέρος : Εκμάθηση εννοιών (κατανόηση και έκφραση)

Πίνακας αποτελεσμάτων της Ε. Κ. συγκεντρωτικά :

Ε. Κ.						
ομάδες	Κατανόηση			Έκφραση		
	Υλικό	Αποτελέσματα	Συμπέρασμα	Υλικό	Αποτελέσματα	Συμπέρασμα
	1 ^η κατηγορία	100%	Επιτυχής	1 ^η κατηγορία	100%	Επιτυχής
	2 ^η κατηγορία	100%	Επιτυχής	2 ^η κατηγορία	87%	Επιτυχής
	3 ^η κατηγορία	99%	Επιτυχής	3 ^η κατηγορία	90%	Επιτυχής
	4 ^η κατηγορία	100%	Επιτυχής	4 ^η κατηγορία	81%	Επιτυχής
	5 ^η κατηγορία	100%	Επιτυχής	5 ^η κατηγορία	71%	Επανάληψη
	-	-	-	5 ^η κατηγορία	89%	Επιτυχής
	6 ^η κατηγορία	94%	Επιτυχής	6 ^η κατηγορία	88%	Επιτυχής
	7 ^η κατηγορία	100%	Επιτυχής	7 ^η κατηγορία	100%	Επιτυχής
	8 ^η κατηγορία	100%	Επιτυχής	8 ^η κατηγορία	90%	Επιτυχής
	9 ^η κατηγορία	100%	Επιτυχής	9 ^η κατηγορία	86%	Επιτυχής
	10 ^η κατηγορία	100%	Επιτυχής	10 ^η κατηγορία	92%	Επιτυχής
	11 ^η κατηγορία	100%	Επιτυχής	11 ^η κατηγορία	99%	Επιτυχής
	12 ^η κατηγορία	100%	Επιτυχής	12 ^η κατηγορία	98%	Επιτυχής
	13 ^η κατηγορία	99%	Επιτυχής	13 ^η κατηγορία	95%	Επιτυχής
	14 ^η κατηγορία	100%	Επιτυχής	14 ^η κατηγορία	63%	Επανάληψη
	-	-	-	14 ^η κατηγορία	77%	Επανάληψη
				14 ^η κατηγορία	90%	Επιτυχής

Πίνακας αποτελεσμάτων του Χ. Κ. συγκεντρωτικά :

Χ. Κ.						
ομάδες	Κατανόηση			Έκφραση		
	Υλικό	Αποτελέσματα	Συμπέρασμα	Υλικό	Αποτελέσματα	Συμπέρασμα
1 ^η	1 ^η κατηγορία	95%	Επιτυχής	1 ^η κατηγορία	78%	Επανάληψη
2 ^η	-	-	-	1 ^η κατηγορία	78%	Επανάληψη
3 ^η	-	-	-	1 ^η κατηγορία	91%	Επιτυχής
4 ^η	2 ^η κατηγορία	78%	Επανάληψη	2 ^η κατηγορία	53%	Επανάληψη
5 ^η	2 ^η κατηγορία	88%	Επιτυχής	2 ^η κατηγορία	53%	Επανάληψη
6 ^η	-	-	-	2 ^η κατηγορία	77%	Επανάληψη
7 ^η	-	-	-	2 ^η κατηγορία	80%	Επιτυχής

3 ^η	3 ^η κατηγορία	74%	Επανάληψη	3 ^η κατηγορία	67%	Επανάληψη
4 ^η	3 ^η κατηγορία	80%	Επιτυχής	3 ^η κατηγορία	80%	Επιτυχής
5 ^η	4 ^η κατηγορία	84%	Επιτυχής	4 ^η κατηγορία	71%	Επανάληψη
6 ^η	4 ^η κατηγορία	-	-	4 ^η κατηγορία	81%	Επιτυχής
7 ^η	5 ^η κατηγορία	75%	Επανάληψη	5 ^η κατηγορία	59%	Επανάληψη
8 ^η	5 ^η κατηγορία	77%	Επανάληψη	5 ^η κατηγορία	84%	Επιτυχής
9 ^η	5 ^η κατηγορία	92%	Επιτυχής	-	-	-
10 ^η	6 ^η κατηγορία	87%	Επιτυχής	6 ^η κατηγορία	47%	Επανάληψη
11 ^η	-	-	-	6 ^η κατηγορία	47%	Επανάληψη
12 ^η	-	-	-	6 ^η κατηγορία	75%	Επανάληψη
13 ^η	-	-	-	6 ^η κατηγορία	88%	Επιτυχής
14 ^η	7 ^η κατηγορία	100%	Επιτυχής	7 ^η κατηγορία	60%	Επανάληψη
15 ^η	-	-	-	7 ^η κατηγορία	90%	Επιτυχής
16 ^η	8 ^η κατηγορία	98%	Επιτυχής	8 ^η κατηγορία	94%	Επιτυχής
17 ^η	9 ^η κατηγορία	100%	Επιτυχής	9 ^η κατηγορία	72%	Επανάληψη
18 ^η	-	-	-	9 ^η κατηγορία	88%	Επιτυχής
19 ^η	10 ^η κατηγορία	100%	Επιτυχής	10 ^η κατηγορία	75%	Επανάληψη
20 ^η	-	-	-	10 ^η κατηγορία	75%	Επανάληψη
21 ^η	-	-	-	10 ^η κατηγορία	96%	Επιτυχής
22 ^η	11 ^η κατηγορία	δεν έγινε	δεν έγινε	11 ^η κατηγορία	δεν έγινε	δεν έγινε
23 ^η	12 ^η κατηγορία	100%	Επιτυχής	12 ^η κατηγορία	79%	Επανάληψη
24 ^η	-	-	-	12 ^η κατηγορία	79%	Επανάληψη
25 ^η	-	-	-	12 ^η κατηγορία	85%	Επιτυχής
26 ^η	13 ^η κατηγορία	94%	Επιτυχής	13 ^η κατηγορία	72%	Επανάληψη
27 ^η	-	-	-	13 ^η κατηγορία	72%	Επανάληψη
28 ^η	-	-	-	13 ^η κατηγορία	79%	Επανάληψη
29 ^η	-	-	-	13 ^η κατηγορία	89%	Επιτυχής
30 ^η	14 ^η κατηγορία	100%	Επιτυχής	14 ^η κατηγορία	70%	Επανάληψη
31 ^η	-	-	-	14 ^η κατηγορία	75%	Επανάληψη
32 ^η	-	-	-	14 ^η κατηγορία	79%	Επανάληψη
33 ^η	-	-	-	14 ^η κατηγορία	82%	Επιτυχής

B' Μέρος : Κατηγοριοποίηση εννοιών

Πίνακας αποτελεσμάτων της Ξ. Κ. και του Χ. Κ. συγκεντρωτικά :

Χ.Κ.				Ξ.Κ.		
Ανεδρίες	Υλικό	Αποτελέσματα	Συμπέρασμα	Υλικό	Αποτελέσματα	Συμπέρασμα
1 ^η	1 ^η κατηγορία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής	1 ^η κατηγορία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής
2 ^η	2 ^η κατηγορία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής	2 ^η κατηγορία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής
3 ^η	3α ^η κατηγορία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής	3α ^η κατηγορία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής
4 ^η	3β ^η κατηγορία	Λάθος αντιστοίχιση	Επανάληψη	3β ^η κατηγορία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής
5 ^η	3β ^η κατηγορία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής	3γ ^η κατηγορία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής
6 ^η	3γ ^η κατηγορία	Λάθος αντιστοίχιση	Επανάληψη	4 ^η κατηγορία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής
7 ^η	3γ ^η κατηγορία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής	5 ^η κατηγορία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής
8 ^η	4 ^η κατηγορία	Λάθος αντιστοίχιση	Επανάληψη	6 ^η κατηγορία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής
9 ^η	4 ^η κατηγορία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής	7 ^η κατηγορία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής
10 ^η	5 ^η κατηγορία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής	8.1 ^η δραστηριότητα	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής
11 ^η	6 ^η κατηγορία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής	8.2 ^η δραστηριότητα	Λάθος	Επανάληψη
12 ^η	7 ^η κατηγορία	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής	8.2 ^η δραστηριότητα	Σωστή	Επιτυχής
13 ^η	8.1 ^η δραστηριότητα	Σωστή αντιστοίχιση	Επιτυχής			
14 ^η	8.2η δραστηριότητα	Λάθος	Επανάληψη			
15 ^η	8.2η δραστηριότητα	Σωστή	Επιτυχής			

5.2 Μελλοντικοί στόχοι :

1. Εμπλουτισμός λεξιλογίου με μεγαλύτερο βαθμό δυσκολίας (τοπικές έννοιες, ποσοτικές έννοιες, ενέργειες, αντίθετα).
2. Δημιουργία θεραπευτικού προγράμματος στον υπολογιστή.

Βιβλιογραφία

1. Δράκος, Γ. (2009). *Ειδική Παιδαγωγική των προβλημάτων λόγου και ομιλίας*. Αθήνα : αυτοέκδοση.
2. Έντυπο Συλλόγου Επιστημόνων Λογοθεραπευτών Ελλάδος (2002).
3. Έντυπο για κατανόηση και έκφραση. Εκδόσεις του Ευ λογον.
4. Καμπανάρου, Μ. (2007). *Κλινικά Διαγνωστικά θέματα Λογοπαθολογίας*. Αθήνα : Έλλην.
5. Καμπανάρου, Μ.(2002). *Κλινικά Διαγνωστικά θέματα Λογοπαθολογίας*. Σημειώσεις μαθήματος Τ.Ε.Ι. Πατρών.
6. Καμπούρογλου, Μ. *Γλώσσα: Ορισμός, Ανάπτυξη και Διαταραχές*. (http://repository.edulll.gr/edulll/bitstream/10795/786/3/6/786_15_14_glwssa_kabouroglou.pdf) (01.06.14)
7. Κυριακοπούλου, Χ. (2009). *Παιδιατρική*. Σημειώσεις μαθήματος Τ.Ε.Ι. Πελοποννήσου.
8. Νησιώτη, Μ. (2009). *Λογοπαθολογία*. Σημειώσεις μαθήματος Τ.Ε.Ι. Πελοποννήσου.
9. Χατζηδάκη, Α. *Η γλώσσα ως σύστημα και ως γραφή*. (01.06.14)
10. Χιουρέα, Ρ. *Τα χαρακτηριστικά στάδια της ανάπτυξης των παιδιών 0 – 5 ετών*. (<http://www.chiourea.gr/2013/07/0-5.html>) (01.06.14)
11. Bourne, M. et al. (1977). Μετάφραση Βρέττα Σ. (1990) "Μικρό Εικονογραφημένο Λεξικό", "Τι είναι αυτό;". Αθήνα : Άμμος.
12. Cook, J. & Williams, D. *Working with childrens languages*. Έκδοση Clare Latham.
13. <http://paroutsas.jmc.gr/glossol/kef1.htm> (01.06.14)
14. <http://www.ikidcenters.com/%CF%83%CF%84%CE%AC%CE%B4%CE%B9%CE%B1-%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%80%CF%84%CF%85%CE>

[%BE%CE%B7%CF%82-](#)

[%CE%BB%CF%8C%CE%B3%CE%BF%CF%85-](#)

[%CE%BA%CE%B1%CE%B9-](#)

[%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BB%CE%AF%CE%B1%CE%](#)

[F%82/](#) (01.06.14)

15. <http://www.exelixilogou.gr/news.php?cPath=51> (01.06.14)

16. http://www.keepea.gr/?option=com_content&view=article&id=30&Itemid=33 (01.06.14)

Παραρτήματα

Φόρμες

Α' Μέρος : Εκμάθηση εννοιών

1^η κατηγορία : Για το μωρό

	<i>Δείξε μου (κατανόηση)</i>	<i>Τι είναι αυτό; Πες μου... (έκφραση)</i>
Η κουδουνίστρα		
Το ζιπουνάκι / το φορμάκι		
Η πιπίλα		
Το σοσόνι / το καλτσάκι		
Το μπιμπερό		
Η αβγοθήκη		
Το μπισκότο		
Το αβγό		
Η ποδιά / η σαλιέρα		
Το ποτήρι		
Η μπάλα		
Το φορτηγό		
Ο κύβος		
Η κούνια		
Η κουβέρτα		
Το σεντόνι		
Το μαξιλάρι		
Η χτένα		
Η βούρτσα		
Το πάρκο		
Το γκιογκιό / το γιογιό		
Η πιτζάμα / το φορμάκι		

Το κρεβάτι / η κούνια		
Το αμαξάκι / το καροτσάκι		

Επιβράβευση

Ποσοστό επιτυχίας :

Παρατηρήσεις:

2^η Κατηγορία : Για το μικρό παιδί

	<i>Δείξε μου (κατανόηση)</i>	<i>Τι είναι αυτό; Πες μου... (έκφραση)</i>
Η κούκλα		
Το αρκουδάκι		
Το φτυαράκι		
Το κουβαδάκι		
Η φανέλα / το φανελάκι		
Το βρακάκι		
Η κάλτσα		
Το παπούτσι		
Το φουστάνι		
Το παλτό		
Ο σκούφος		
Το γάντι		
Η φόρμα		
Το μπουφάν		
Η παντόφλα		
Το γάντι		
Η κουκούλα		
Η ζώνη		
Η ζακέτα		
Το παντελόνι		
Οι τράντες		
Το αδιάβροχο		
Το πουκάμισο		
Το κασκέτο / το καπέλο		
Η γαλότσα		
Η φούστα		
Το κασκόλ		
Το πουλόβερ		
Το κοντό παντελόνι / το σορτσάκι		
Το μαντήλι		
Το μπουφάν		
Η ρόμπα		
Το σλιπάκι		
Το νυχτικό		
Η κούνια		
Το μαγιό		
Ο χαρταετός		

Η σφυρίχτρα		
Το πέδιλο		
Το μπαλάκι		
Το πατίνι		
Το σχοινάκι		
Ο βόλος		
Η μάσκα		
Η κούκλα του κουκλοθέατρου		
Η μαριονέτα		
Το μπαλόνι		
Το ποδηλατάκι		
Το πάζλ		
Το λεύκωμα / το βιβλίο		

Επιβράβευση

Ποσοστό επιτυχίας :

Παρατηρήσεις :

Κατηγορία 3^η : Επικοινωνία και Διασκέδαση

	<i>Δείξε μου (κατανόηση)</i>	<i>Τι είναι αυτό; Πες μου... (έκφραση)</i>
Οι νερομπογιές		
Το πνέλο		
Το βιβλίο		
Η βιβλιοθήκη		
Τα γυαλιά		
Η εφημερίδα		
Το ντέφι		
Η τρομπέτα		
Το ξυλόφωνο		
Η κιθάρα		
Η φλογέρα		
Το βιολί		
Το πιάνο		
Η τηλεόραση		
Το ραδιοκασετόφωνο / το ραδιόφωνο		
Ο δίσκος / το CD		
Το τηλέφωνο		
Το στυλό		
Το γράμμα		
Το γραμματόσημο		
Το μολύβι		
Ο μαρκαδόρος		
Η ξύστρα		
Η γόμα		
Ο χάρακας		
Το τετράδιο		
Το καλάθι των αγρήστων /σκουπιδιών		
Η σάκα / σχολική τσάντα		
Το ντόμινο		
Ο φακός		

Επιβράβευση

Ποσοστό επιτυχίας :

Παρατηρήσεις :

Κατηγορία 4^η : Στο σπίτι έχουμε

	Δείξε μου (κατανόηση)	Τι είναι αυτό; Πες μου... (έκφραση)
Η πόρτα		
το παράθυρο		
Το κλειδί		
Η βούρτσα		
Το καλοριφέρ		
Η κρεμάστρα		
Το σίδερο		
Η σκάλα		
Το μανταλάκι		
Η λεκάνη		
Η ηλεκτρική σκούπα		
Η σκούπα		
Η λάμπα / το φωτιστικό		
Ο λαμπτήρας / η λάμπα		
Ο καθρέφτης		
Η ανθοδέσμη		
Το θερμόμετρο		
Το ανθοδοχείο / το βάζο		
Το ενυδρείο		
Το λαστιχάκι		
Το κλουβί		
Ο αναπτήρας		
Η βελόνα		
Η κορδέλα		
Η δαχτυλήθρα		
Το ψαλίδι		
Η κουβαρίστρα		
Η κλωστή		
Το κουμπί		
Η παραμάνα		
Το δαχτυλίδι		
Η καρδιά		
Η ντουλάπα		
Τα συρτάρια		
Το σκαμνάκι		
Η καρέκλα		
Η πολυθρόνα		
Η καρέκλα		
Το ρολόι		
Ο καναπές		
Το ξυπνητήρι		
Το μπαστούνι / η		

μαγκούρα		
Η ομπρέλα		

Επιβράβευση

Ποσοστό επιτυχίας :

Παρατηρήσεις :

Κατηγορία 5^η : Έλα στη κουζίνα

	<i>Δείξε μου (κατανόηση)</i>	<i>Τι είναι αυτό; Πες μου... (έκφραση)</i>
Το τραπέζι		
Το ψυγείο		
Η κουζίνα		
Το χαλί		
Η ζυγαριά		
Το τσαγιερό		
Το κουτί / το μπολ		
Η χύτρα ταχύτητας		
Η κατσαρόλα		
Το τηγάνι		
Η φόρμα		
Η σχάρα		
Το χωνί		
Το μπουκάλι		
Το σουρωτήρι		
Ο τρίφτης		
Η καφετιέρα		
Η ζαχαριέρα		
Το μπολ		
Η βρύση		
Ο νεροχύτης		
Το ρολόι		
Τα ντουλάπια της κουζίνας		
Το ποτήρι		
Το φλιτζάνι		
Η τσαγιέρα		
Το κουτάλι		
Το πιρούνι		
Το πιάτο		

Το μαχαίρι		
Το τραπεζομάντηλο		
Η κουτάλα		
Η αλατιέρα		
Ο σκουπιδοτενεκές		
Η σαλτσιέρα		
Η σαλατιέρα		
Η σουπιέρα		
Η πιατέλα		
Το ανοιχτήρι		
Το σπίρτο		

Επιβράβευση

Ποσοστό επιτυχίας :

Παρατηρήσεις :

Κατηγορία 6^η : Καλή όρεξη

	<i>Δείξε μου (κατανόηση)</i>	<i>Τι είναι αυτό; Πες μου... (έκφραση)</i>
Η τάρτα		
Το κρουασάν		
Ο καφές		
Το ψωμί		
Η σοκολάτα		
Η καραμέλα		
Η ζάχαρη		
Η μπανάνα		
Το γλειφιτζούρι		
Το μανταρίνι		
Η μαρμελάδα		
Το ζαμπόν		
Το ψωμί με μαρμελάδα		
Το βούτυρο		
Το κοτόπουλο		
Το κρέας		
Το σαλάμι		
Το γλυκό		
Το λεμόνι		
Το στρείδι		
Η γαρίδα		
Το ψάρι		
Το καρότο		
Το πράσο		
Το μαρούλι		
Η πατάτα		
Η μελιτζάνα		
Η πιπεριά		
Το λάχανο		
Το κουνουπίδι		
Ο αρακάς		
Το φασολάκι		
Η αγκινάρα		
Η ντομάτα		
Το σκόρδο		
Η ελιά		
Το κρεμμύδι		
Το μανιτάρι		
Ο μαϊντανός		
Το αγγούρι		
Το καλαμπόκι		
Το ραπανάκι		
Η φράουλα		
Το πορτοκάλι		

Το βερίκοκο		
Το αχλάδι		
Το μήλο		
Το σύκο		
Το σταφύλι		
Το πεπόνι		
Το κεράσι		
Το φουντούκι		
Το ροδάκινο		
Το καρύδι		

Επιβράβευση

Ποσοστό επιτυχίας :

Παρατηρήσεις :

Κατηγορία 7^η : Έλα στο μπάνιο

	<i>Δείξε μου (κατανόηση)</i>	<i>Τι είναι αυτό; Πες μου... (έκφραση)</i>
Το βουρτσάκι των νυχιών / η λήμμα		
Η μπανιέρα		
Η λεκάνη		
Ο νιπτήρας		
Το ντους / η ντουζιέρα		
Η οδοντόβουρτσα		
Το σαπούνι		
Η οδοντόπαστα / η οδοντόκρεμα		
Το σεσουάρ / το μπιστολάκι για το μαλλιά		
Το πλυντήριο		

Επιβράβευση

Ποσοστό επιτυχίας :

Παρατηρήσεις :

Κατηγορία 8^η : Μαστορέματα

	<i>Δείξε μου (κατανόηση)</i>	<i>Τι είναι αυτό; Πες μου... (έκφραση)</i>
Το σφυρί		
Η τανάλια		
Το καρφί		
Το κατσαβίδι		
Η σκάλα		
Η βίδα		
Το παξιμάδι		
Ο κόμπος		
Το κλειδί		
Το τούβλο		
Ο σπάγκος		
Το μέτρο		
Ο πάγκος		
Το πριόνι		

Επιβράβευση

Ποσοστό επιτυχίας :

Παρατηρήσεις :

Κατηγορία 9^η : Πάμε στο κήπο

	<i>Δείξε μου (κατανόηση)</i>	<i>Τι είναι αυτό; Πες μου... (έκφραση)</i>
Το τριαντάφυλλο		
Ο νάρκισσος		
Το γαρίφαλο		
Η μιμόζα		
Η πεταλούδα		
Το ζουμπούλι		
Η τουλίπα		
Το φύλλο		
Το σαλιγκάρι		
Το σκουλήκι		
Η κάμπια		
Η σαύρα		
Ο πανσές		
Ο κάκτος		
Το κλαδευτήρι		
Το ποτιστήρι		
Η μαργαρίτα		
Το καρότσι		
Το περιστέρι		
Ο μενεξές		
Το ποντίκι		
Η πασχαλίτσα		
Η αράχνη		
Το μυρμήγκι		
Η μύγα		
Το παπάκι		
Η πάπια		
Το κουνούπι		
Το γαϊδουράγκαθο		
Ο σκαντζόχοιρος		
Το σπιτάκι του σκύλου		
Ο σκύλος		
Η γάτα		
Η τσουγκράνα		
Η ακρίδα		
Το φτυάρι		
Το σπυργίτι		

Ο κασμάς		
----------	--	--

Επιβράβευση

Ποσοστό επιτυχίας :

Παρατηρήσεις :

Κατηγορία 10^η : Περίπατος στην εξοχή

	<i>Δείξε μου (κατανόηση)</i>	<i>Τι είναι αυτό; Πες μου... (έκφραση)</i>
Η παπαρούνα		
Η ανεμώνη		
Η νυχτερίδα		
Ο γυμνοσάλιαγκας		
Το άλογο		
Ο γάιδαρος		
Η αγελάδα		
Το κουνέλι		
Η κατσίκα		
Το τζάκι		
Ο καπνός		
Το πρόβατο		
Η κότα		
Ο κόκορας		
Το κοτόπουλο		
Η χήνα		
Η κυψέλη		
Το γουρούνι		
Η μέλισσα		
Ο διάνος / η γαλοπούλα		
Το χελιδόνι		
Το κούτσουρο/ το ξύλο		
Ο ήλιος		
Το τσεκούρι		
Το φεγγάρι		
Η φωτιά		
Η κουκουβάγια		
Το ουράνιο τόξο		
Ο σουγιάς		
Το καλάθι		
Η χελώνα		
Η σφήκα		
Ο βάτραχος		
Ο αρουραίος		
Ο γλάρος		
Ο πελαργός		
Το καβούρι		

Ο πελεκάνος		
Ο μελισσοφάγος		
Ο κύκνος		

Επιβράβευση

Ποσοστό επιτυχίας :

Παρατηρήσεις :

Κατηγορία 11^η : Καλές διακοπές

	<i>Δείξε μου (κατανόηση)</i>	<i>Τι είναι αυτό; Πες μου... (έκφραση)</i>
Το σακίδιο / η τσάντα πλάτης		
Η σκηνή		
Το παγούρι		
Το μπαούλο		
Ο φακός		
Η βαλίτσα		
Η φωτογραφική μηχανή		
Το καπέλο		
Η καλύβα		
Το καλάμι ψαρέματος		
Το κουπί		
Το ιστιοφόρο		
Η φουσκωτή βάρκα		
Η πυξίδα		
Το σκι		
Το έλκηθρο		

Επιβράβευση

Ποσοστό επιτυχίας :

Παρατηρήσεις :

Κατηγορία 12^η : Ψηλά στο βουνό

	<i>Δείξε μου (κατανόηση)</i>	<i>Τι είναι αυτό; Πες μου... (έκφραση)</i>
Το δέντρο		
Η οχιά / το φίδι		
Το βελανίδι		
Η αγριόπαπια		
Ο κούκος		
Ο λαγός		
Ο σκίουρος		
Το κάστανο		
Η φωλιά		
Το φτερό		
Ο δρυοκολάπτης		
Ο φασιανός		
Ο κότσυφας		
Η καρακάξα		
Το έλατο		
Το κοράκι		
Ο αετός		
Το ζαρκάδι		
Η ελαφίνα		
Ο κάστορας		
Το ελαφάκι		
Το ελάφι		
Το αγριογούρουνο		
Ο λύκος		
Η αλεπού		
Η αρκούδα		

Επιβράβευση

Ποσοστό επιτυχίας :

Παρατηρήσεις :

Κατηγορία 13^η : Άγρια φύση

	<i>Δείξε μου (κατανόηση)</i>	<i>Τι είναι αυτό; Πες μου... (έκφραση)</i>
Η στρουθοκάμηλος		
Η γαζέλα		
Το καγκουρό		
Η τίγρη		
Η καμήλα		
Ο πίθηκος		
Ο κροκόδειλος		
Ο παπαγάλος		
Το λιοντάρι		
Ο ελέφαντας		
Ο βόας / το φίδι		
Η καμηλοπάρδαλη		
Η ζέβρα		
Ο ρινόκερος		
Ο ιπποπόταμος		
Ο πιγκουίνος		
Η φώκια		
Η φάλαινα		

Επιβράβευση

Ποσοστό επιτυχίας :

Παρατηρήσεις :

Κατηγορία 14^η : Οι μηχανές στη ζωή μας

	<i>Δείξε μου (κατανόηση)</i>	<i>Τι είναι αυτό; Πες μου... (έκφραση)</i>
Ο γερανός		
Το κομπρεσέρ		
Η θεριστική μηχανή		
Το τρακτέρ		
Η μπουλντόζα		
Ο εκσκαφέας		
Το αυτοκίνητο		
Η μοτοσικλέτα		
Το λάστιχο		
Το κράνος		
Το αεροπλάνο		
Το αλεξίπτωτο		
Το ελικόπτερο		
Το τροχόσπιτο		
Το μοτοποδήλατο / το μηχανάκι		
Το ποδήλατο		
Η ρόδα		
Η τρόμπα		
Το βαγόνι		
Το τρένο		
Το λεωφορείο		
Το βυτιοφόρο		

Επιβράβευση

Ποσοστό επιτυχίας :

Παρατηρήσεις :

Β' Μέρος : Κατηγοριοποίηση εννοιών

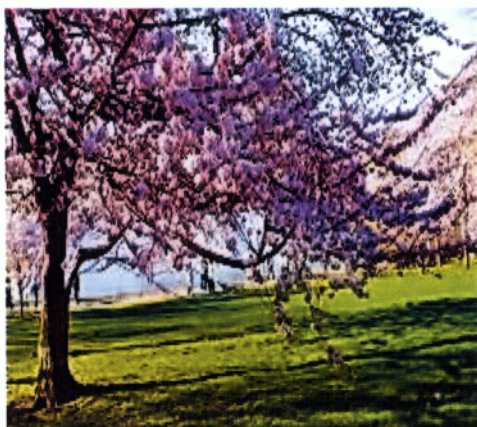
Φρούτα - Λαχανικά

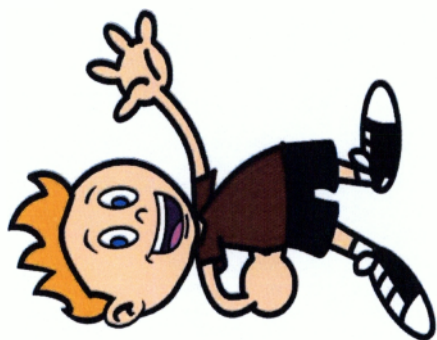
Φρούτα – Λαχανικά : φθινόπωρο – χειμώνα άνοιξης - καλοκαιριού

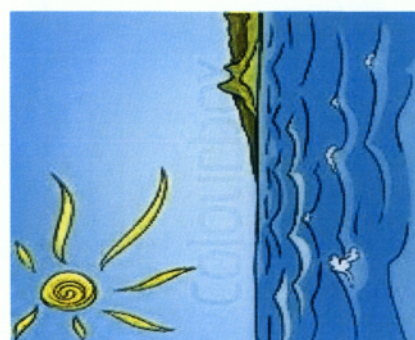
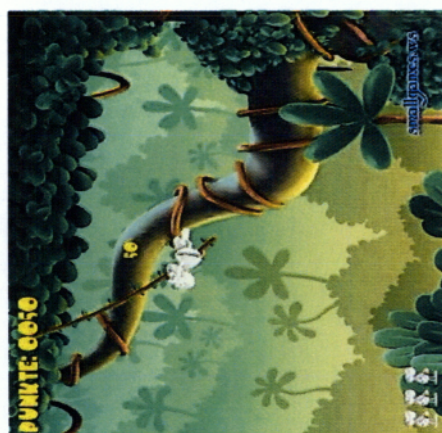
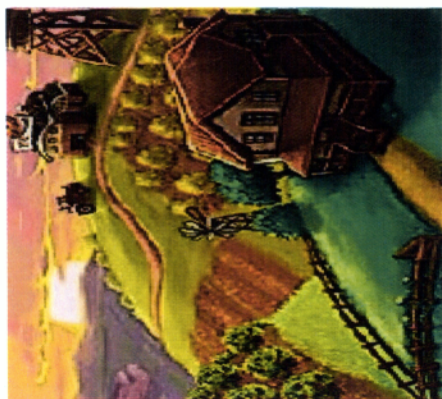
Φρούτα – Λαχανικά : άνοιξης - καλοκαιριού

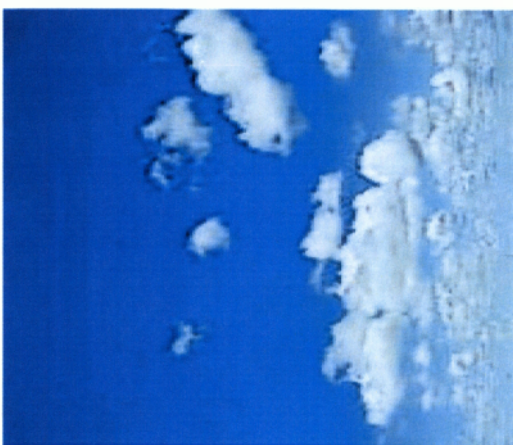
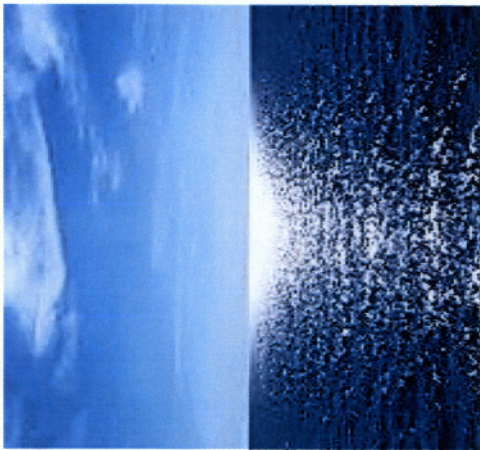
Φαγητά : Γλυκά - Αλμυρά

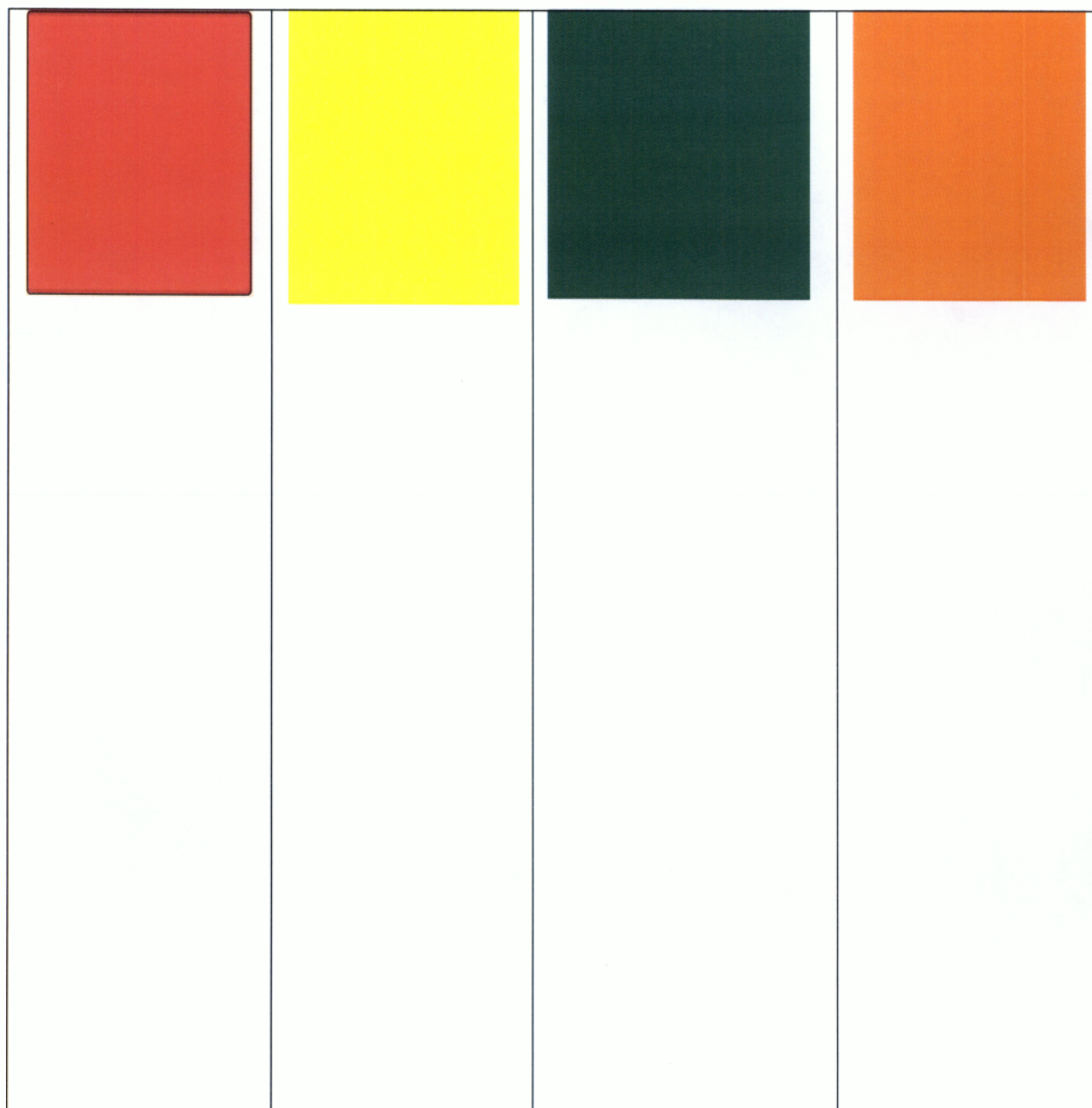
Ζώα : φάρμας, ζούγκλας – δάσους, θάλασσας – ποταμού - λίμνης

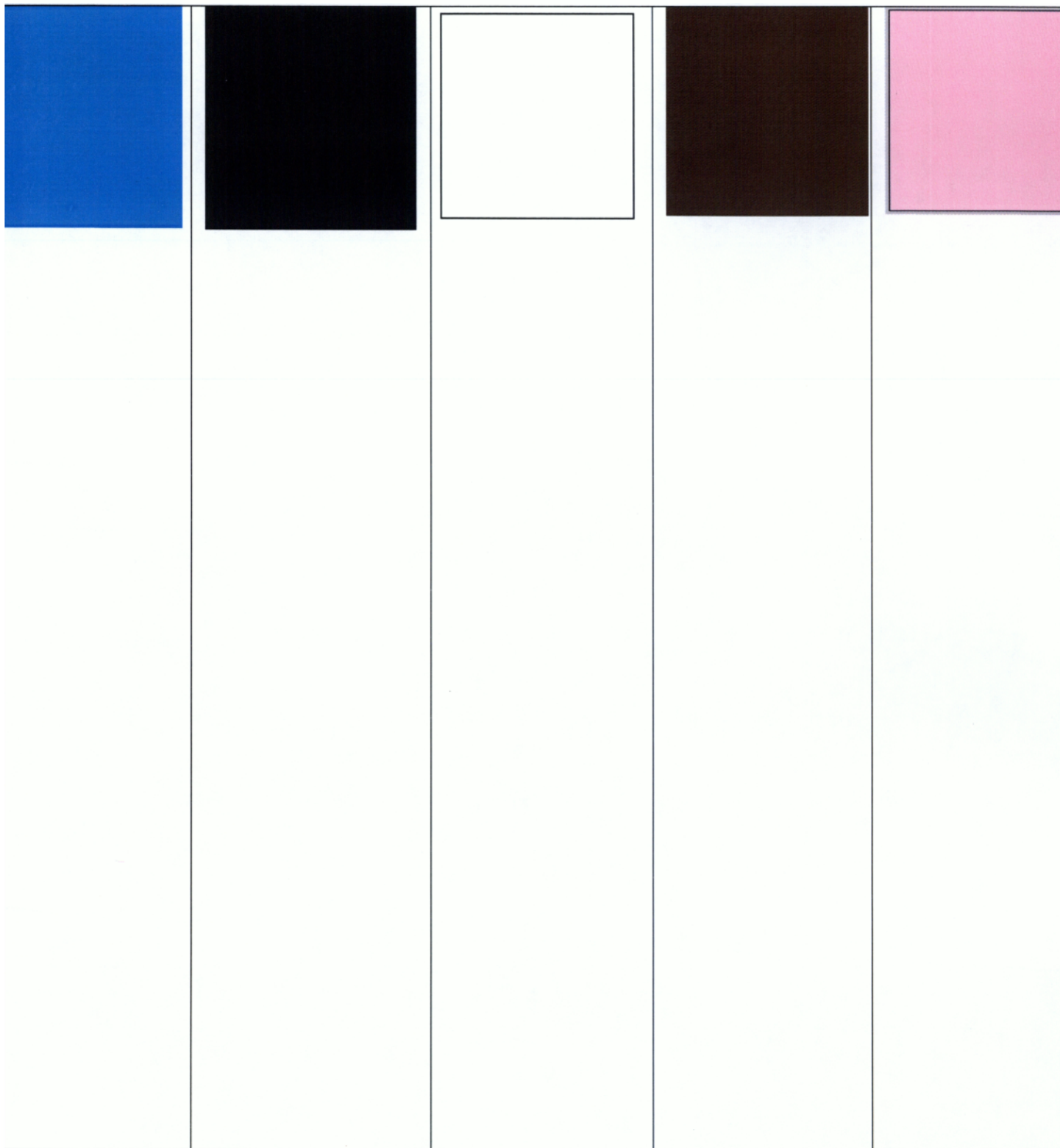
Μέσα Μαζικής Μεταφοράς : δρόμον, αέρα, θάλασσας

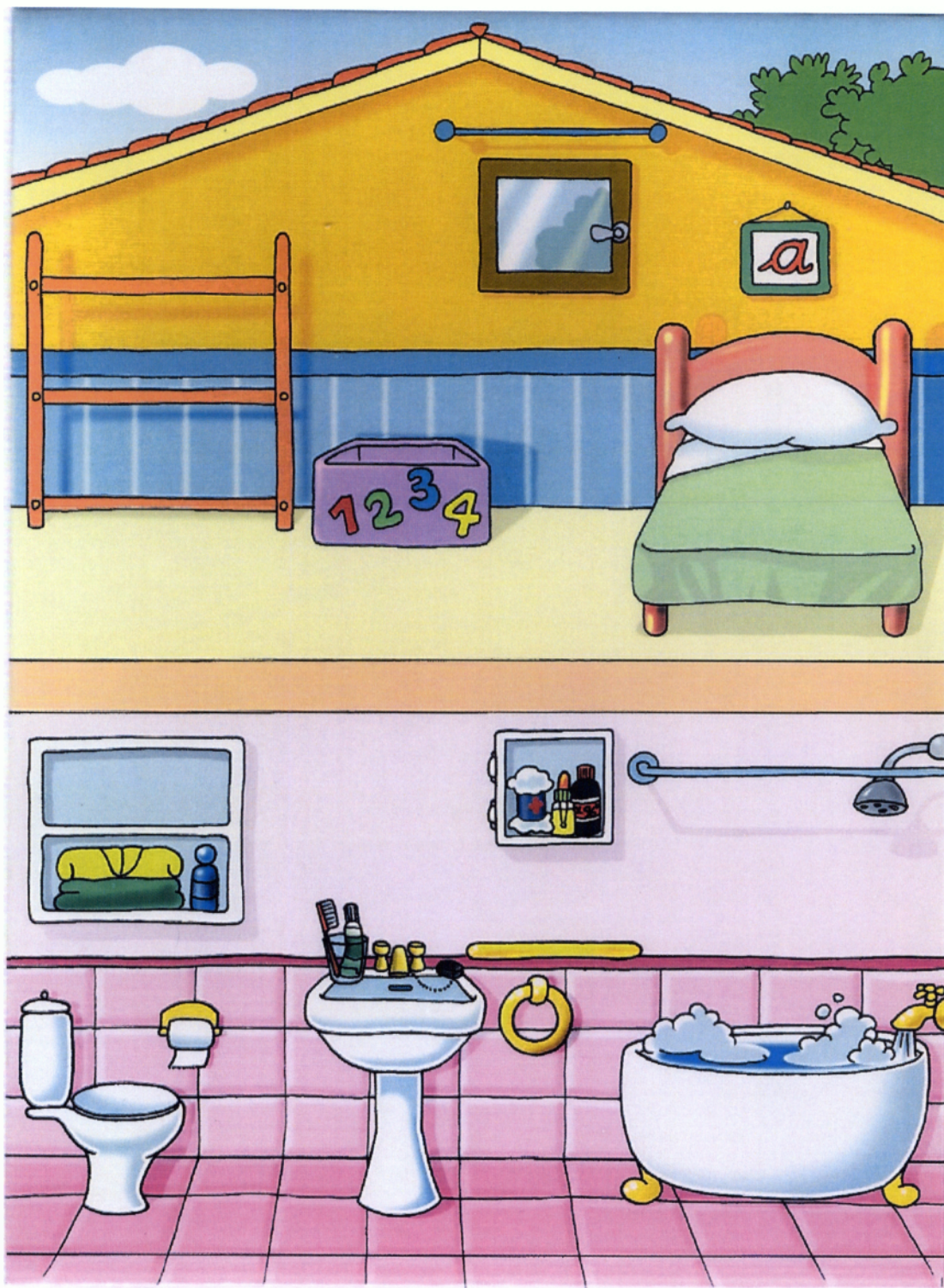

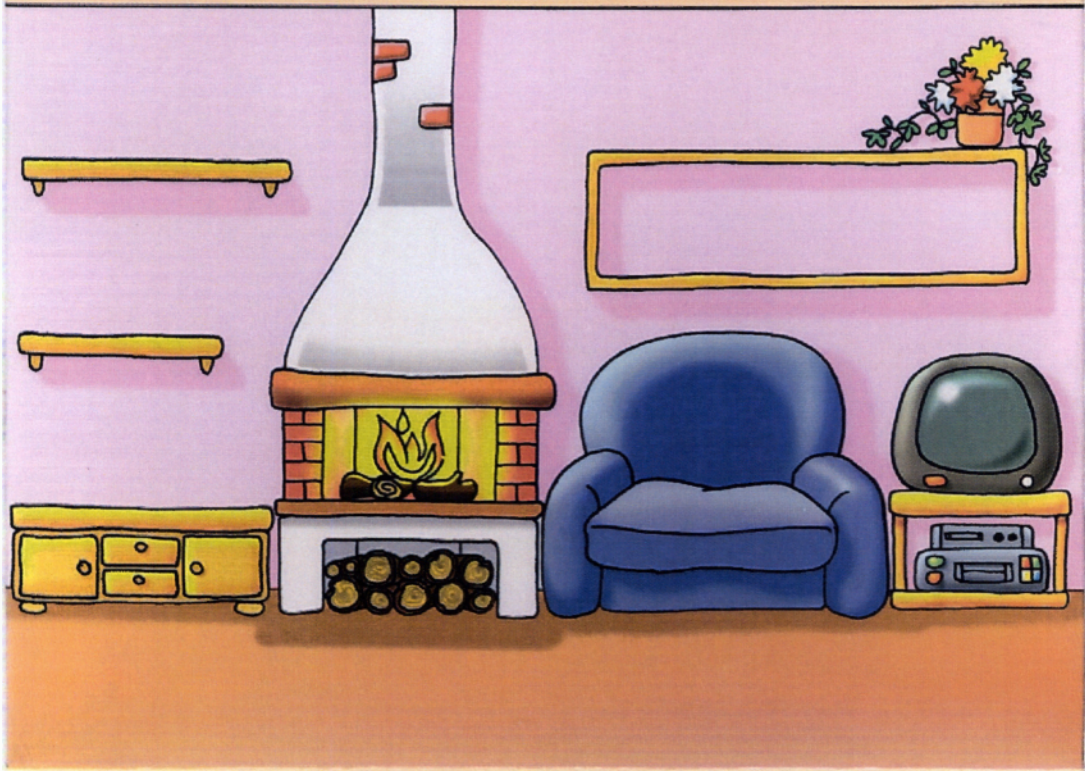
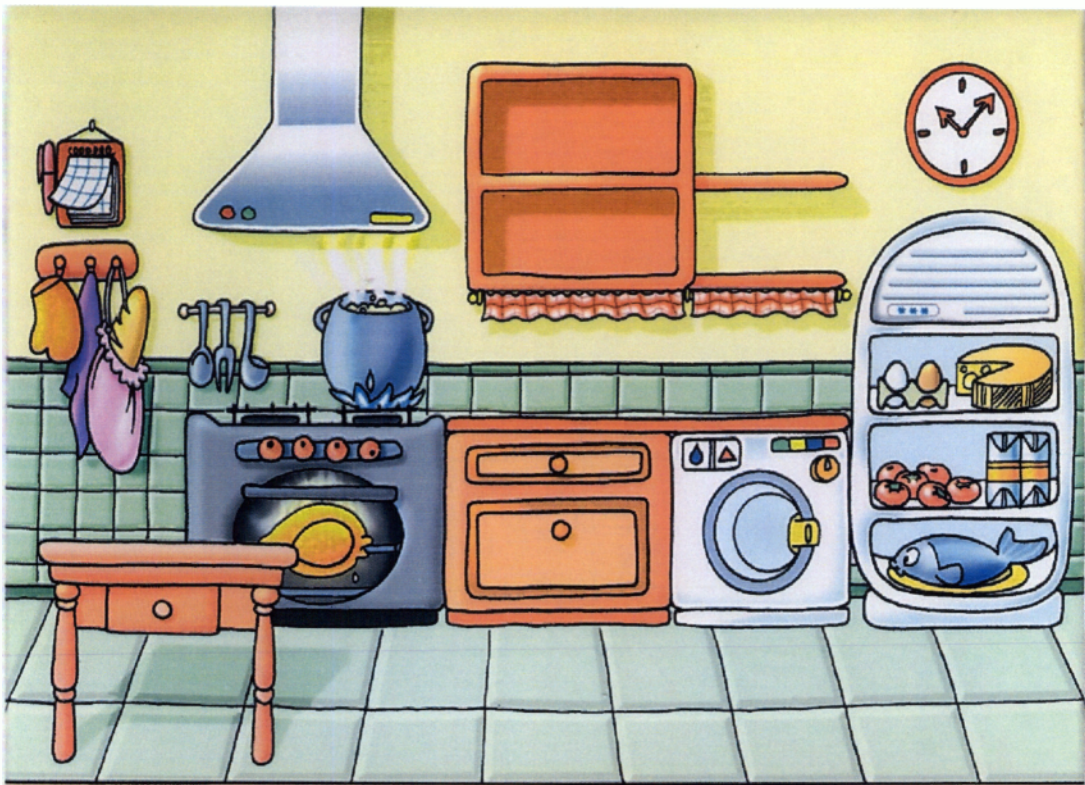
Χρώματα 1

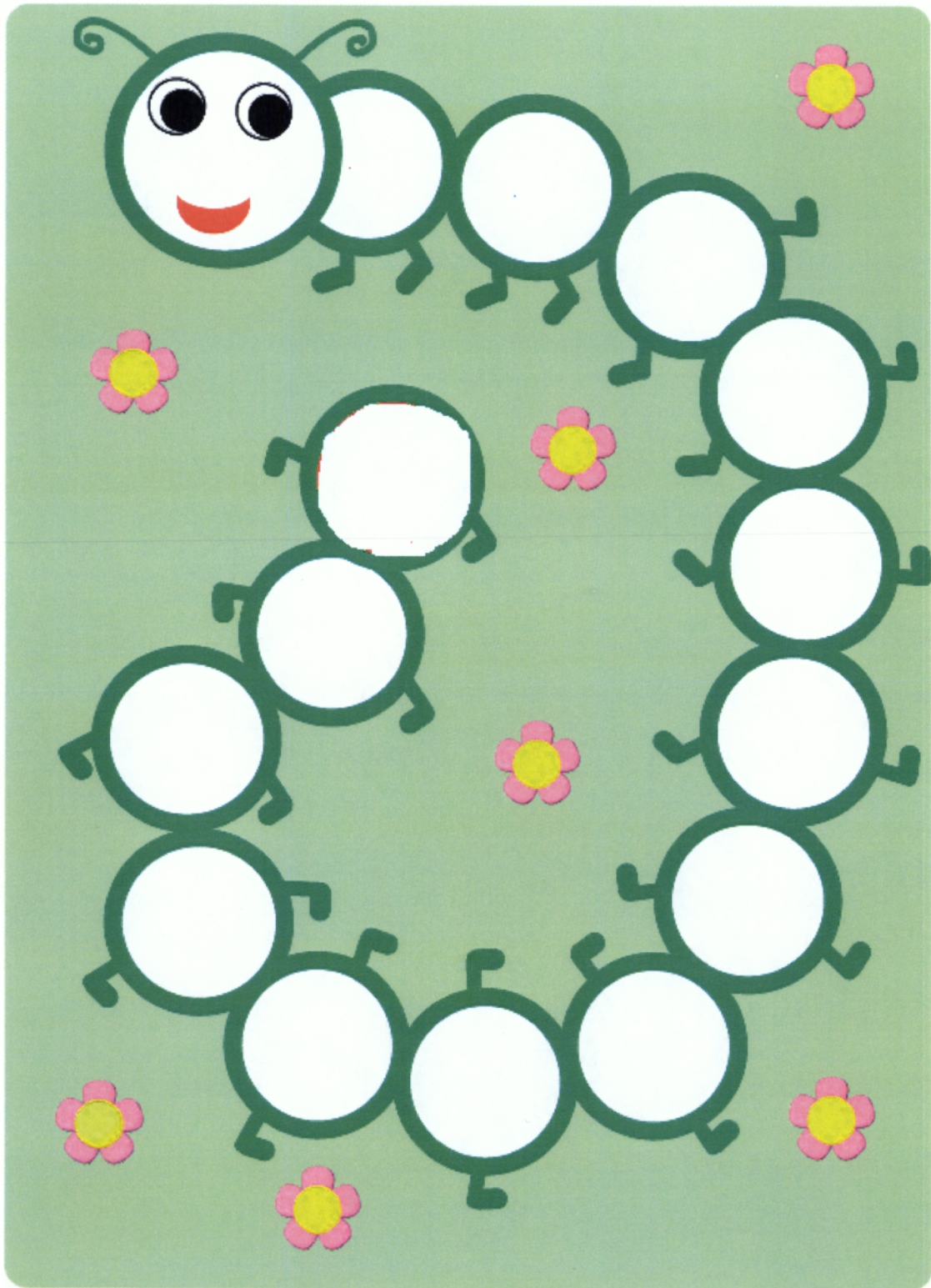

Χρώματα 2

Γ' Μέρος : Στάδια κινητικής ανάπτυξης & Στάδια ανάπτυξης κατανόησης και έκφρασης

Στάδια ανάπτυξης κατανόησης και έκφρασης : (16)

Κατανόηση	Ηλικία	Έκφραση
<ul style="list-style-type: none"> • Ανταποκρίνεται σε δυνατούς ξαφνικούς ήχους • Σταματάει τη δραστηριότητα όταν ακούει κάποιον ήχο • Ηρεμεί και ησυχάζει όταν ακούει μια οικεία και φιλική φωνή 	0 – 1 μηνών	<ul style="list-style-type: none"> • Κλαίει συχνά • Βγάζει άλλες φωνούλες εκτός από κλάμα • Βγάζει φωνούλες που μοιάζουν με φωνήεντα "α και ε"
<p>Συχνά δίνει προσοχή στις φωνές των άλλων.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Φαίνεται να ακούει τον ομιλητή. • Κοιτάζει τον ομιλητή και απαντάει με χαμόγελο. 	1 – 2 μηνών	<ul style="list-style-type: none"> • Έχει ένα ιδιαίτερο κλάμα για να εκφράσει την πείνα. • Μερικές φορές επαναλαμβάνει την ίδια συλλαβή όταν βαβίζει. • Παράγει ήχους που δηλώνουν ευχαρίστηση
<ul style="list-style-type: none"> • Ανταποκρίνεται στην ομιλία κοιτάζοντας απευθείας το πρόσωπο του ομιλητή. • Σταθερά εντοπίζει τον ομιλητή με τα μάτια του. <p>Συχνά παρακολουθεί τα χείλη και το στόμα του ομιλητή</p>	2 - 3 μηνών	<ul style="list-style-type: none"> • Κατά περίπτωση ανταποκρίνεται στο ηχητικό ερέθισμα ή στην ομιλία με φωνούλες. • Όταν παίζεις μαζί του γελάει και βγάζει φωνούλες ευχαρίστησης. • Συχνά βγάζει φωνούλες με δύο ή περισσότερες συλλαβές

<ul style="list-style-type: none"> • Γυρίζει το κεφάλι προς την πηγή του ήχου • Ψάχνει γύρω του για τον ομιλητή. • Συχνά φοβάται ή ενοχλείται από τους ίδιους ήχους κυρίως άγριες φωνές 	<p style="text-align: center;">3 - 4 μηνών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Συχνά γελάει κατά τη διάρκεια τους ίδιους ήχους κυρίως άγριες φωνές παιχνιδιού με αντικείμενα. • Βαβίζει (επαναλαμβάνει σειρά όταν είναι μόνο του). • Συχνά χρησιμοποιεί ήχους όπως «Π» «ΜΠ» & «Μ».
<ul style="list-style-type: none"> • Δείχνει με τις εκφράσεις του προσώπου του και τη στάση του σώματός του ότι μπορεί να καταλάβει έννοια της την προειδοποίησης του θυμού και τον φιλικό τόνο της φωνής. • Φαίνεται να αναγνωρίζει λέξεις όπως (μπαμπάς, αντίο, μαμά, κτλπ) • Σταματάει σαν ανταπόκριση στο «όχι» 	<p style="text-align: center;">5 - 6 μηνών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ξεκινάει πρώτος να βαβίζει απευθείας στους άλλους. • Κάποιες φορές βγάζει φωνές με 4 ή περισσότερες συλλαβές • Παίζει βγάζοντας φωνές και ήχους όταν είναι μόνος του ή με άλλους.
<ul style="list-style-type: none"> • Φαίνεται να αναγνωρίζει τα ονόματα των μελών της οικογενείας ακόμα και όταν τα πρόσωπα αυτά δεν τα βλέπει την ίδια στιγμή. • Ανταποκρίνεται με τις σωστές χειρονομίες σε λέξεις όπως «έλα», «πάνω», «ψηλά», «αντίο» κτλπ. • Δίνει προσοχή στη μουσική ή στο τραγούδι. 	<p style="text-align: center;">6 - 7 μηνών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ξεκινάει βαβίσματα με δύο συλλαβές(επαναλαμβάνει συνδυασμούς από 2 ή περισσότερους διαφορετικούς ήχους.) • Τουλάχιστον τις μισές φορές ανταποκρίνεται παράγοντας ήχους όταν το φωνάζουν με το όνομά του. • Χρησιμοποιεί ήχους που μοιάζουν με λέξεις (φαίνεται να ονομάζει μερικά πράγματα με τη δική του γλώσσα).

<ul style="list-style-type: none"> • Συχνά φαίνεται να ακούει ολόκληρη συζήτηση που κάνουν οι άλλοι. • Σταθερά σταματάει μια ενέργεια όταν ακούει το όνομά του. • Φαίνεται να αναγνωρίζει τα ονόματα από κάποια συνηθισμένα αντικείμενα 	<p>7 - 8 μηνών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Κατά περίπτωση βγάζει φωνούλες που μοιάζουν με ολόκληρη φράση χωρίς όμως να χρησιμοποιεί πραγματικές λέξεις. • Παίζει παιχνίδια με ομιλία και χειρονομίες όπως το «κου κου τσα» και το πλάθω «κουλουράκια». • Κάποιες φορές τραγουδάει μόνο του κάποια γνωστή μουσική χωρίς να χρησιμοποιεί πραγματικές λέξεις.
<ul style="list-style-type: none"> • Φαίνεται να καταλαβαίνει κάποιες απλές εντολές. • Συνήθως σταματάει όταν του λέμε όχι. • Κρατάει το ενδιαφέρον του για ένα ολόκληρο λεπτό κοιτάζοντας εικόνες αν ταυτόχρονα ακούει και τις λέξεις. 	<p>8 - 9 μηνών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Χρησιμοποιεί κάποια νεύματα όπως να κουνάει το κεφάλι για να δείξει άρνηση. • Συχνά μιμείται τους ήχους και τον αριθμό των συλλαβών των λέξεων που ακούει από άλλους. • Οι λέξεις του τώρα περιέχουν πιο πολλά σύμφωνα από ότι στους έξη μήνες
<ul style="list-style-type: none"> • Φαίνεται να του αρέσει να ακούει καινούργιες λέξεις. • Γενικά είναι ικανό να ακούει την ομιλία χωρίς να διασπάται η προσοχή του από άλλους ήχους. • Συχνά δίνει παιχνίδια ή άλλα αντικείμενα στο γονιό που του τα 	<p>9 - 10 μηνών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Συχνά λέει λέξεις όπως μαμά, μπαμπά, γεια, ή το όνομα ενός ζώου ή παιχνιδιού. • Εκφράζει τον ενθουσιασμό του με ήχους όπως (ο!). • Χρησιμοποιεί συχνά « μικρές φράσεις» χωρίς πραγματικές λέξεις

<p>ζητάει προφορικά.</p>		<p>που αποτελούνται από 4 ή περισσότερες συνεχόμενες συλλαβές.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Κατά περίπτωση ακολουθεί απλές εντολές όπως «άστο αυτό κάτω». • Φαίνεται να καταλαβαίνει απλές ερωτήσεις όπως «πού είναι η μπάλα;». • Ανταποκρίνεται σε ρυθμική μουσική με κινήσεις του σώματος ή του προσώπου 	<p>10 - 11 μηνών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Συχνά μιλάει με φράσεις που δεν περιέχουν αληθινές λέξεις όταν παίζει μόνος του. • Ξεκινάει παιχνίδια όπως το «κου κου τσα». • Κατά περίπτωση προσπαθεί να μιμηθεί καινούργιες λέξεις
<ul style="list-style-type: none"> • Δείχνει ότι καταλαβαίνει και ανταποκρίνεται με τις κατάλληλες χειρονομίες σε διάφορα πράγματα που του ζητάνε. • Γενικά δίνει προσοχή και ανταποκρίνεται στην ομιλία που του απευθύνουμε. • Δείχνει να καταλαβαίνει απαντώντας σωστά σε αυτά που του ζητάμε (πες γειά). 	<p>11 - 12 μηνών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Χρησιμοποιεί 3 ή περισσότερες λέξεις με συνέπεια. • Μιλάει σε παιχνίδια και ανθρώπους κατά τη διάρκεια της ημέρας χρησιμοποιώντας περισσότερες από 2 λέξεις. • Συχνά απαντάει σε τραγούδια ή ποιηματάκια βγάζοντας φωνούλες
<ul style="list-style-type: none"> • Φαίνεται να καταλαβαίνει μερικές λέξεις κάθε εβδομάδα. 		<ul style="list-style-type: none"> • Χρησιμοποιεί σταθερά 5 καινούργιες ή παραπάνω λέξεις.

<ul style="list-style-type: none"> • Δείχνει να καταλαβαίνει τα αισθήματα και τη διάθεση του κάθε ομιλητή. • Θα κρατήσει το ενδιαφέρον του για 2 ή περισσότερα λεπτά στο να κοιτάζει εικόνες αν κάποιος τις ονομάζει. 	<p>12 - 14 μηνών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Προσπαθεί να πάρει αυτό που θέλει χρησιμοποιώντας φωνή σε συνδυασμό με χειρονομίες και δείχνοντας με το δάχτυλο. • Τώρα χρησιμοποιεί μερικές πραγματικές λέξεις μαζί με άλλες που δεν είναι πραγματικές
<ul style="list-style-type: none"> • Καταλαβαίνει και ακολουθεί οδηγίες όπως «φέρε τα παπούτσια σου», «φέρε τη μπάλα» κτλπ. • Αναγνωρίζει αντικείμενα ή εικόνες όταν κάποιος τα ονομάζει. • Αναγνωρίζει τα ονόματα των μελών του σώματος (μαλλιά, στόμα, χέρια) 	<p>14 - 16 μηνών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Χρησιμοποιεί σταθερά 7 ή περισσότερες λέξεις. • Χρησιμοποιεί συχνά αντικειμένων σύμφωνα όπως «Τ, ΝΤ,Ν,Χ». • Η επικοινωνία τώρα βασίζεται στη χρήση αληθινών λέξεων και χειρονομιών.
<ul style="list-style-type: none"> • Καταλαβαίνει απλές ερωτήσεις και ακολουθεί 2 συνεχόμενες εντολές τοποθέτησης της μπάλας ή άλλου αντικειμένου π.χ. βάλε τη μπάλα πάνω στο τραπέζι και μετά μέσα στο καλάθι. Μπορεί να καταλάβει μια καινούργια λέξη σε ποια κατηγορία υπάγεται και να τη θυμάται π. χ ότι το γιλέκο είναι ρούχο. • Θυμάται και συσχετίζει καινούργιες 	<p>16 - 18 μηνών</p> <p>16 - 18 μηνών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αρχίζει να χρησιμοποιεί χειρονομίες για να εκφράσει επιθυμίες και ανάγκες. • Αρχίζει να επαναλαμβάνει λέξεις σε συζήτηση. • Εμφανίζει μια σταδιακή συνεχόμενη αύξηση του λεξιλογίου που χρησιμοποιεί.

<p>λέξεις σε κατηγορίες όπως ρούχα, ζώα και φαγητά.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ξεχωρίζει και επιλέγει δύο ή περισσότερα γνωστά αντικείμενα από ένα γκρούπ 4 ή περισσότερων αντικειμένων. 		
<ul style="list-style-type: none"> • Όταν το ρωτήσετε δείχνει διάφορα μέλη του σώματος και τον ρουχισμό πάνω σε μεγάλες εικόνες. • Δείχνει να καταλαβαίνει λέξεις που φανερώνουν ενέργεια όπως «σταμάτα κάτσε κάτω, έλα εδώ,». • Δείχνει να καταλαβαίνει τις προσωπικές αντωνυμίες. 	<p>18 - 20 μηνών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Μιμείται φρασούλες με 2 ή περισσότερες λέξεις. • Μιμείται ήχους του περιβάλλοντος όπως αυτοκίνητο, ή ζώα. • Χρησιμοποιεί λεξιλόγιο που αποτελείται από 10-20 λέξεις .
<ul style="list-style-type: none"> • Ακολουθεί μια σειρά από 2 ή 3 πολύ απλές εντολές που σχετίζονται μεταξύ τους. • Αναγνωρίζει νέες λέξεις κάθε μέρα με συνεχώς αυξανόμενη συχνότητα. • Αναγνωρίζει και βρίσκει σχεδόν όλα τα συνηθισμένα αντικείμενα και σε εικόνες όταν κάποιος τις ονομάζει. 	<p>20 - 22 μηνών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αρχίζει να ενώνει λέξεις και να κάνει απλές προτάσεις . • Λέει όλο και πιο πολλές νέες λέξεις. • Προσπαθεί να μιλήσει για τις εμπειρίες του χρησιμοποιώντας ένα συνδυασμό από αληθινές λέξεις και μη αληθινές.
<ul style="list-style-type: none"> • Όταν του ζητηθεί προφορικά επιλέγει ένα αντικείμενο από ένα γκρούπ πολλών αντικειμένων(π.χ. πιρούνι, χτένα) • Δείχνει ότι δίνει προσοχή στο νόημα των φράσεων και όχι μόνο σε 	<p>22 - 24 μηνών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Κάποιες φορές χρησιμοποιεί φράσεις με 3 λέξεις όπως «παίζω με κύβους». • Αναφέρεται στον εαυτό του χρησιμοποιώντας το όνομα του. • Αρχίζει να χρησιμοποιεί κάποιες

<p>λέξεις ή ήχους.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Καταλαβαίνει πιο σύνθετες προτάσεις (για παράδειγμα: όταν πάμε στο μαγαζί θα σου αγοράσω παγωτό). 		<p>αντωνυμίες αλλά κάνει λάθος στη σύνταξη.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Δείχνει να καταλαβαίνει πολλές λέξεις που φανερώνουν ενέργεια (ρήματα) διαλέγοντας τις κατάλληλες εικόνες (διαλέγει σωστά την εικόνα που δείχνει να τρώνε). • Όταν ρωτηθεί δείχνει τα μικρότερα μέρη του σώματος όπως πηγούνι, αγκώνας, φρύδι κτλπ). • Αναγνωρίζει τα μέλη της οικογένειας. 	<p>24 - 27 μηνών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Συνήθως χρησιμοποιεί προτάσεις με 2-3 λέξεις. • Συχνά χρησιμοποιεί σωστά προσωπικές αντωνυμίες, (εγώ, εσύ, αυτός). • Ζητά βοήθεια για τις προσωπικές του ανάγκες(πλύσιμο χεριών, ντύσιμο)
<ul style="list-style-type: none"> • Δείχνει να καταλαβαίνει τη σχέση των λέξεων μέσω της λειτουργίας που φανερώνουν (απαντάει σωστά σε ερωτήσεις όπως «ποια είναι αυτά που φοράμε; που τρώμε;) • Καταλαβαίνει τη διαφορά στο μέγεθος ανάμεσα σε μια ομάδα παρόμοιων αντικειμένων. • Αναγνωρίζει τα ονόματα και τις εικόνες των περισσότερων από τα συνηθισμένα αντικείμενα. 	<p>27 - 30 μηνών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ονομάζει τουλάχιστον 1 χρώμα σωστά. • Αναφέρεται στον εαυτό του χρησιμοποιώντας περισσότερο μια αντωνυμία παρά το όνομα. • Επαναλαμβάνει 2 ή περισσότερα νούμερα σωστά.
<ul style="list-style-type: none"> • Δείχνει να καταλαβαίνει όλες τις συνηθισμένες λέξεις. • Καταλαβαίνει πολύ μεγάλες και σύνθετες προτάσεις. • Δείχνει να καταλαβαίνει τα πιο συνηθισμένα επίθετα. 	<p>30 - 33 μηνών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Λέει το γένος όταν το ρωτάνε «είσαι «αγόρι ή κορίτσι». • Μιλάει και ονομάζει αυτά που έχει ζωγραφίσει όταν ρωτηθεί.

		<ul style="list-style-type: none"> • Λέει το όνομα και το επίθετό του όταν ρωτηθεί.
<ul style="list-style-type: none"> • Δείχνει ενδιαφέρον και κάνει ερωτήσεις σχετικά με το «γιατί» και «πώς» λειτουργούν κάποια πράγματα. • Ανταποκρίνεται σε 3 απλές εντολές οι οποίες δίνονται σε μια μεγάλη πρόταση. • Δείχνει να καταλαβαίνει προσδιορισμούς όπως (πάνω, κάτω, μπρος, πίσω) 	<p>33 - 36 μηνών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Συνδέει τις εμπειρίες του πρόσφατου παρελθόντος (τι έγινε όταν ήταν έξω). • Χρησιμοποιεί πολλούς τύπους ρημάτων ανάλογα με το τι συμβαίνει στην εικόνα που περιγράφει. • Χρησιμοποιεί σωστά κάποιους τύπους που δηλώνουν πληθυντικό αριθμό στην ομιλία του.

Στάδια Κινητικής ανάπτυξης

Όταν αναφερόμαστε στην ανάπτυξη του παιδιού εννοούμε την ικανότητα να κάνει πιο σύνθετες και πολύπλοκες δραστηριότητες καθώς μεγαλώνει.

Οι αναπτυξιακές δεξιότητες που κατακτά το παιδί κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης είναι οι παρακάτω:

- Γλώσσα : μιλάει, χρησιμοποιεί χειρονομίες, επικοινωνεί και κατανοεί αυτά που του λένε οι άλλοι.
- Γνωστικός τομέας : μνήμη, μάθηση, κατανόηση, επίλυση προβλημάτων, αιτιολόγηση.
- Κοινωνικότητα : αλληλεπιδρά με άλλα άτομα, δημιουργεί σχέσεις με την οικογένεια, με φίλους και γενικά με το κοινωνικό περιβάλλον που το περιβάλλει, συνεργάζεται και ανταποκρίνεται στα συναισθήματα των άλλων.
- Αδρή κινητικότητα : χρησιμοποιεί τη μυϊκή του δύναμη για να κάτσει, να σταθεί, να περπατήσει, να τρέξει, να κρατήσει την ισορροπία του και να αλλάξει θέση.
- Λεπτή κινητικότητα : χρησιμοποιεί τα χέρια του για να φάει, να ζωγραφίσει, να ντυθεί, να παίξει, να γράψει και άλλα.

Παρακάτω θα ασχοληθούμε με την αδρή και λεπτή κινητικότητα. (7)

Ηλικία 1 μηνός

- Κάνει σπασμωδικές και τρεμάμενες κινήσεις του βραχίονα
- Φέρνει τα χέρια του στο ύψος των ματιών και του στόματος του
- Κινεί το κεφάλι του αριστερά – δεξιά όταν είναι μπρούμυτα
- Πέφτει το κεφάλι, αν δεν στηρίζεται από κάποιων
- Έχει τα χεράκια του κλεισμένα σε μπουνιά
- Έχει έντονα αντανακλαστικά κίνησης (7)

Ηλικία 3 μηνών

Μόλις το μωρό συμπληρώσει τους 3 μήνες, θα είναι ένα ενεργό βρέφος.

- Σηκώνει το κεφάλι και το στήθος όταν είναι μπρούμυτα

- Στηρίζει το επάνω μέρος του σώματός του στα χέρια του, όταν είναι μπρούμυτα
- Τεντώνει τα χέρια του και κλωτσάει όταν είναι ανάσκελα και μπρούμυτα
- Ανοίγει και κλείνει τα χέρια του
- Σπρώχνει προς τα κάτω τα πόδια του όταν είναι τοποθετημένο σε μια επίπεδη επιφάνεια
- Βάζει το χέρι του στο στόμα
- Γραπώνει και κουνάει παιχνίδια παλάμης (7)

Ηλικία 7 μηνών

- Γυρνάει και προς τις δυο κατευθύνσεις
- Κάθεται με υποστήριξη των υποστήριξη των χεριών του και μετά χωρίς αυτή
- Στηρίζει όλα του το βάρος στα πόδια του
- Φτάνει ένα αντικείμενο με το ένα χέρι
- Μεταφέρει ένα αντικείμενο από το ένα χέρι στο άλλο
- Βελτιώνει την ικανότητα του να αρπάζει κινούμενα αντικείμενα (7)

Ηλικία 12 μηνών

- Κάθεται χωρίς βοήθεια
- Κυλιέται με την κοιλιά του τραβώντας το σώμα του με τα χέρια του και σπρώχνοντας με τα πόδια του
- Κάθεται και τοποθετεί τα χέρια του στα γόνατά του
- Έρπει και στηρίζει το σώμα του στα χέρια του και στα γόνατά του
- Μεταβαίνει από τη καθιστή θέση σε θέση μπρούμυτα
- Τραβάει το σώμα του για να σηκωθεί
- Περπατάει στηριζόμενο σε έπιπλα
- Στέκεται στιγμιαία χωρίς βοήθεια
- Μπορεί να κάνει δυο – τρία βήματα χωρίς βοήθεια (7)

Ηλικία 2 ετών

- Περπατάει μόνο του
- Σέρνει πίσω του παιχνίδια καθώς περπατάει
- Κουβαλάει ένα μεγάλο παιχνίδι ή πολλά μικρά όταν περπατάει

- Αρχίζει να τρέχει
- Στέκεται στα ακροδάχτυλα του
- Κλωτσάει μπάλα
- Σκαρφαλώνει και κατεβαίνει από έπιπλα χωρίς βοήθεια
- Ανεβαίνει και κατεβαίνει σκάλα με βοήθεια (7)

Ηλικία 3 ετών

- Τρώει μόνο του (αν και λερώνεται)
- Ανοίγει τις πόρτες
- Κρατάει το ποτήρι με το ένα χέρι
- Κρατάει ικανοποιητικά μια μπογιά με το χέρι του
- Πλένει και στεγνώνει τα χέρια του μόνο του
- Μπορεί να διπλώσει ένα κομμάτι χαρτί, μετά από μίμηση
- Μπορεί να χτίσει έναν πύργο με πέντε τουβλάκια
- Μπορεί να πετάξει μια μπάλα πάνω από το κεφάλι του
- Προσπαθεί να πιάσει μια μπάλα που του ρίχνουν προς το μέρος του
- Βάζει τα παπούτσια του (χωρίς όμως να δένει τα κορδόνια του)
- Ντύνεται με βοήθεια
- Χρειάζεται βοήθεια κάποιες φορές για να πάει στη τουαλέτα
- Ανεβαίνει τα σκαλοπάτια εναλλάσσοντας τα πόδια του
- Μπορεί να περπατήσει στα ακροδάχτυλα του, μετά από μίμηση
- Περπατάει σε ευθεία γραμμή
- Κλωτσάει ευθεία μια μπάλα
- Πηδάει και με τα δύο πόδια
- Κάνει πετάλι στο τρίκυκλο (7)

Ηλικία 4 ετών

- Τρώει μόνο του
- Προσπαθεί να χρησιμοποιήσει πιρούνι
- Κρατάει σωστά το μολύβι
- Προσπαθεί να γράψει το όνομά του
- Ζωγραφίζει κινώντας το χέρι του χωρίς να κάνει λεπτές κινήσεις

- Ζωγραφίζει έναν κύκλο
- Ζωγραφίζει ένα πρόσωπο
- Προσπαθεί να κόψει ένα χαρτί χρησιμοποιώντας το ψαλίδι
- Κάποιες φορές ξεκουμπώνει τα κουμπιά
- Προσπαθεί να κουμπώσει και να δέσει παρόλο που χρειάζεται βοήθεια τις περισσότερες φορές
- Ξεντώνεται μόνο του, όταν φορά ρούχα με απλά κουμπώματα
- Βουρτσίζει τα δόντια του με βοήθεια
- Χτίζει έναν πύργο με 7 – 9 τουβλάκια
- Συναρμολογεί παζλ με 4 – 12 κομμάτια
- Ρίχνει νερό από μικρή κανάτα
- Πάει μόνο του τουαλέτα
- Πιάνει μια μπάλα που αναπηδά
- Κατεβαίνει τα σκαλοπάτια κρατώντας τη κουπαστή και εναλλάσσοντας τα πόδια (7)

Ηλικία 5 ετών

- Στέκεται στο ένα πόδι για περισσότερα από 10 λεπτά
- Χοροπηδάει
- Κάνει κούνια και σκαρφαλώνει
- Αντιγράφει τρίγωνα και άλλα γεωμετρικά σχήματα
- Ζωγραφίζει παιδάκι με σώμα
- Γράφει κάποια γράμματα
- Ντύνεται και γδύνεται χωρίς βοήθεια
- Χρησιμοποιεί το κουτάλι και το πιρούνι και κάποιες φορές μαχαίρι
- Πάει στη τουαλέτα μόνο του (7)